

Natuurtoets fietspad N833

Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet en
de Ecologische Hoofdstructuur



J.D. Buizer

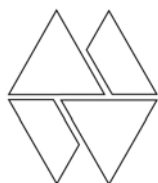


Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Natuurtoets fietspad N833

Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet en de Ecologische
Hoofdstructuur

J.D. Buizer



Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl

opdrachtgever: Provincie Gelderland

11 november 2013
rapport nr. 12-053

Status uitgave: eindrapport
Rapport nr.: 12-053
Datum uitgave: 11 november 2013
Titel: Natuurtoets fietspad N833
Subtitel: Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur
Samensteller: ing. J.D. Buizer
Foto's omslag: Naam/namen / Bureau Waardenburg bv
Aantal pagina's inclusief bijlagen: 62
Project nr.: 12-718
Projectleider: Drs. D.E.H. Wansink.
Naam en adres opdrachtgever: Provincie Gelderland
Postbus 9090, 6800 GX Arnhem
Referentie opdrachtgever: zaaknummer 2011-009684/20 nov 2012
Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
Ir. E.J.F. de Boer
Paraaf:



Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Provincie Gelderland

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.



Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl

Voorwoord

Provincie Gelderland is voornemens om langs de N833 tussen Culemborg en Geldermalsen een nieuw vrijliggend fietspad te realiseren. Deze ingreep kan effecten hebben op beschermde soorten planten en dieren en op de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Provincie Gelderland heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om de effecten op beschermde soorten en op de EHS in beeld te brengen en aan te geven op welke wijze negatieve effecten kunnen worden beperkt en gecompenseerd.

Dit rapport kan worden gebruikt als onderbouwing van een ontheffingsaanvraag op grond van de Flora- en faunawet en vormt een “nee, tenzij-toets” ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

Dennis Wansink	projectleiding, rapportage
Jan Dirk Buizer	veldwerk, rapportage, fotografie.

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Vanuit provincie Gelderland werd de opdracht begeleid door de heer E. van Es, de heer B.J. van Ginkel en mevrouw I. Wolters. Wij danken hen voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel.....	7
1.2 Aanpak toetsing Flora- en faunawet.....	7
1.3 Aanpak toetsing EHS en Boswet.....	8
1.4 Relatie tot de Natuurbeschermingswet 1998	11
2 Ingreep en plangebied.....	13
2.1 De ingreep	13
2.2 Het plangebied	14
3 Voorkomen van beschermde soorten planten en dieren	19
3.1 Bronnenonderzoek.....	19
3.2 Methodiek veldonderzoek	19
3.3 Resultaten.....	20
4 Effecten op beschermde flora en fauna	31
4.1 Flora	31
4.2 Ongewervelden	31
4.3 Vissen	31
4.4 Amfibieën.....	32
4.5 Reptielen.....	33
4.6 Grondgebonden zoogdieren	33
4.7 Vleermuizen.....	33
4.8 Vogels	34
5 Toetsing EHS, Natuurbeschermingswet en Boswet	35
5.1 Wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS	35
5.2 Effecten op de EHS	38
5.3 Mitigatie.....	40
5.4 Compensatie	43
6 Conclusies en aanbevelingen	47
6.1 Flora- en faunawet	47
6.2 EHS, Boswet	47
6.3 Aanbevelingen.....	48
7 Literatuur.....	49
Bijlage 1 Wettelijk kader	51

Bijlage 2	Soortkaarten vleermuizen.....	59
-----------	-------------------------------	----

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Provincie Gelderland is voornemens om een grotendeels vrijliggend fietspad aan te leggen langs de provinciale weg N833 tussen Culemborg en Geldermalsen. Deze ingreep kan effecten hebben op beschermde soorten planten en dieren en op de Ecologische Hoofdstructuur.

In het rapport wordt verslag gedaan van bronnen- en/of veldonderzoek, bepaling van de effecten op beschermde soorten planten en dieren (Ffwet) en beschermde natuurgebieden (EHS) en mogelijkheden voor mitigatie en compensatie van de effecten.

Het doel is zo veel mogelijk informatie te verzamelen om te bepalen of de ingreep kan leiden tot overtredingen van de wetten en regels die zien op bescherming van de natuur. Als dat het geval is, wordt bepaald onder welke voorwaarden ontheffing (Ffwet) en/of toestemming (EHS) kan worden verkregen.

1.2 Aanpak toetsing Flora- en faunawet

Bij de realisatie van het fietspad zal rekening moeten worden gehouden met het huidige voorkomen van krachtens de Flora- en faunawet beschermde soorten planten en dieren. Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet moet worden verkregen (zie bijlage 1).

Dit rapport beschrijft de effecten van de ingreep op beschermde en/of bijzondere soorten planten en dieren. In dit rapport wordt ingegaan op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten planten en dieren komen mogelijk of zeker voor in de invloedssfeer van de realisatie van het fietspad.
- Welke effecten op beschermde soorten heeft de ingreep?
- Kunnen de effecten een wezenlijke negatieve invloed op soorten hebben?
- Worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden? Zo ja, welke?
- Moet hiervoor ontheffing worden aangevraagd?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde soorten?

Deze rapportage kan dienst doen bij de onderbouwing van de ontheffingsaanvraag ex art. 75 Ffwet. De beoordeling van het voorkomen van en effecten op beschermde soorten is opgesteld op basis van het in 2012 uitgevoerde veldbezoek, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

De toetsing is een bepaling en beoordeling van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten.

1.3 Aanpak toetsing EHS en Boswet

Een gedeelte van het plangebied ligt in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Als een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-toets met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden. Eventuele nadelige effecten moeten worden gemitigeerd en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Als een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden (zie Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)).

Een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS is niet toegestaan. Tenzij:

- Er sprake is van redenen van groot openbaar belang.
- Er geen alternatieven zijn.
- De resterende schade (na mitigatie) wordt gecompenseerd.

Het Gelderse beleid voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is opgenomen in het Streekplan 2005, de Streekplanuitwerking 'Kernkwaliteiten en omgevingscondities Ecologische Hoofdstructuur' (2006) en de Streekplanherziening 'Ecologische Hoofdstructuur' (2009).

In EHS-gebieden met de functie "Natuur" geldt de "nee, tenzij..." benadering. Dit houdt in dat activiteiten, waardoor de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, worden toegestaan indien er geen reële alternatieven zijn, er sprake is van redenen van groot openbaar belang, de negatieve effecten door mitigatie zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd. In de toelichting van het inpassingsplan moet worden aangetoond dat aan deze voorwaarden is voldaan en wordt tevens een verantwoording opgenomen omtrent de aard van de mitigerende en compenserende maatregelen, de begrenzing van het compensatiegebied en de wijze waarop de compensatie is verzekerd.

Voor EHS-Verwevingsgebieden en EHS-Verbindingszones geldt eveneens een uitzondering voor activiteiten die de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. In de toelichting moet worden aangetoond dat:

- Door de bestemmingsherzieningen en de op basis daarvan mogelijk gemaakte ontwikkelingen wordt bijgedragen aan de realisering van natuurdoelen, waarbij de kernkwaliteiten zoveel mogelijk worden ontzien;

- De ingreep en de realisatie van de natuurdoelen gelijktijdig worden gerealiseerd.

De Gelderse EHS kent drie categorieën: EHS-natuur, EHS-verweving en Verbindingszone. Van de laatste twee categorieën is het niet de bedoeling dat het gebied volledig wordt omgevormd tot natuur. Het zijn zoekgebieden, waarbinnen een bepaald percentage omgevormd dient te worden. Het nee, tenzij-beginsel geldt voor alle drie de categorieën, maar de compensatieplicht verschilt.

Voor EHS-natuur geldt dat een areaalverlies volledig moet worden gecompenseerd. Voor reeds gerealiseerde natuur geldt een correctiefactor, dat wil zeggen dat er een groter areaal moet worden gecompenseerd dan er verloren gaat (afhankelijk van de ontwikkeltijd 133 % of 166 %). Compensatie dient plaats te vinden in of aansluitend aan de EHS-natuur, bij voorbeeld in EHS-verwevingsgebied of verbindingszone.

Voor EHS-verweving en verbindingszone geldt dat een verlies van areaal gecompenseerd mag worden door realisatie van natuur binnen hetzelfde areaal. Voor verlies aan reeds gerealiseerde natuur geldt wel dezelfde compensatiefactor als binnen EHS-natuur.

Omgevingsvisie Gelderland

Met de inwerkingtreding van de Omgevingsvisie Gelderland, naar verwachting begin 2014, vervalt de indeling in categorieën EHS-natuur, EHS-verweving en Verbindingszone. Er komen twee categorieën voor in de plaats, het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone. Alleen het Gelders Natuurnetwerk is vastgelegd in de Omgevingsverordening. Compensatie moet volgens de Omgevingsvisie plaatsvinden in de Groene Ontwikkelingszone of – indien dat niet mogelijk is – aansluitend aan bestaande natuur. Behalve de twee genoemde categorieën kent de Omgevingsvisie ook nog ‘Natte Landnatuur’ (waaronder ook de ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden), waar de provincie om de waterhuishoudkundige omstandigheden op orde te brengen en te houden om zo de ecologische diversiteit van de natte landnatuur in het Gelders Natuurnetwerk duurzaam in stand te houden.

Relatie met de Boswet

Volgens de brochure ‘De Boswet in Gelderland’ (Provincie Gelderland, 2001), hoeft boscompensatie niet dubbel geregeld te worden. Wanneer voor de ontwikkeling een bestemmingsplan of inpassingsplan moet worden opgesteld, treedt de Boswet terug en geldt in plaats daarvan:

- voor de EHS de Ruimtelijke Verordening Gelderland
- voor het overige gebied de Provinciale richtlijn compensatie natuur en bos.

De criteria van de Boswet (wanneer de herplantplicht geldt) zijn nog wel van toepassing. De Boswet is van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de bebouwde kom die ofwel groter zijn dan 10 are ofwel, in het geval van rijbeplantingen, bestaan uit meer dan twintig bomen. De Boswet is niet van toepassing op:

- erven en tuinen;
- eenrijige beplantingen van populier of wilg op of langs landbouwgronden;
- een- of meerrijige beplantingen van populier of wilg langs wegen;
- Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg;
- vruchtbomen;
- windschermen langs boomgaarden;
- kerstsparren;
- kweekgoed.

Voor wat betreft de lindes stelt provincie Gelderland dat deze ten tijde van de inwerkingtreding van de Boswet niet als waardevol werden beschouwd, maar daar wordt tegenwoordig anders over gedacht. De provincie is dan ook van mening dat ook laanbeplantingen van lindes moeten worden gecompenseerd volgens de gebruikelijke compensatieregeling. Anderzijds wordt de aanplant van lindes ook beschouwd als compensatie.

Voor de compensatie geldt een toeslag. Voor volgroeide lanen buiten de EHS geldt een compensatiefactor van 133 %, voor lanen binnen EHS 166%. Eventueel kan de lengte omgezet worden in een oppervlakte, waarbij de lengte in meters moet worden vermenigvuldigd met 8 m kroonprojectie.

In principe beschouwt de provincie bomenrijen met een hart-op-hartafstand van maximaal 10 meter als laan (ook bij de compensatie).

Aanpak

De nee, tenzij-toets in de voorliggende rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat zijn de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS ter plaatse van de ingreep? Hieronder vallen ook de beheertypen (natuurdoeltypen).
- Welke effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS heeft de ingreep?
- Zijn deze effecten als significant te kwalificeren?
- Hoe kunnen de effecten worden gemitigeerd of gecompenseerd?

De wezenlijke kenmerken en waarden zijn of worden omschreven in de streekplanuitwerking "Kernkwaliteiten en Omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur" (Provincie Gelderland, 2006). De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde. De natuurdoelen worden (vaak per perceel) gespecificeerd als natuurdoeltype of beheertype.

Provinciaal Waardevol Landschap

Het beleid voor het Provinciaal Waardevol Landschap is beschreven in de streekplanuitwerking “Kernkwaliteiten waardevolle landschappen”. Het ruimtelijke beleid voor deze kom is het behouden en versterken van de landschappelijke kernkwaliteiten. Voor Provinciale Waardevolle Landschappen geldt het ‘ja, mits...’ regime: activiteiten zijn toegestaan mits de kernkwaliteiten worden behouden of versterkt. Dit is niet het geval bij aantasting van onvervangbare en/of zeldzame kernkwaliteiten als karakteristieke openheid of sommige verkavelingspatronen.

Indien het Waardevolle Landschap binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) valt, geldt het ‘nee, tenzij....’ regime.

Het Waardevol landschap De Regulieren valt deels binnen de EHS. Voor de delen van het plangebied die wel een Waardevol landschap zijn, maar niet in de EHS en/of Waardevolle opengebieden (zoals beschreven in de RVG), geldt het “ja, mits...” regime. Hiervoor gelden dezelfde regels als voor de EHS, zonder nadere aanduiding als Waardevol gebied.

1.4 Relatie tot de Natuurbeschermingswet 1998

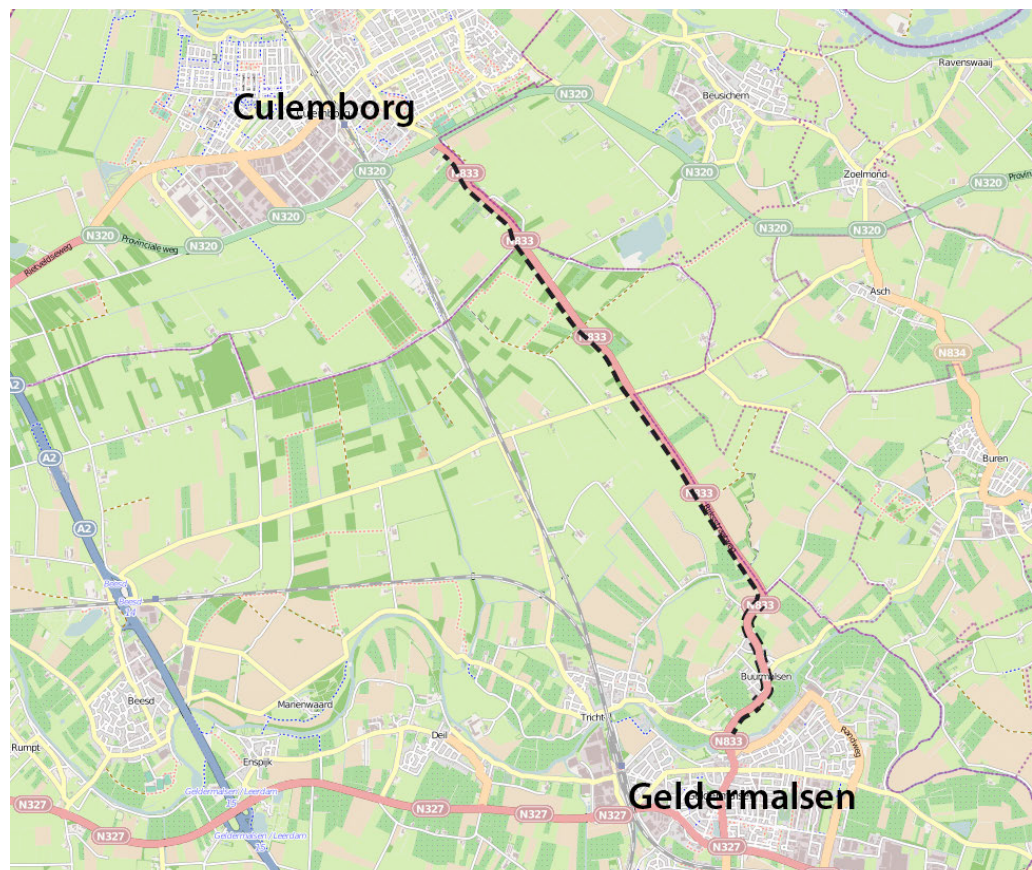
De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland. Onder de Nbwet vallen de Natura 2000-gebieden in Nederland en overige Beschermde Natuurmonumenten die niet binnen een Natura 2000-gebied liggen. Geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen (ISHD) voor habitattypen en soorten dienen hierbij zorg te dragen voor duurzaam behoud en verdere ontwikkeling van natuurwaarden. Planvoornemens dienen de realisatie van de ISDH's niet negatief te beïnvloeden. In de eerste plaats speelt dit bij ingrepen binnen beschermde gebieden zelf maar ook indien er indirecte effecten zijn te voorzien van ingrepen buiten de beschermde gebieden dienen die getoetst te worden.

In dit geval ligt het tracé ver buiten beschermd gebied. Meest nabij gelegen beschermde gebieden zijn de Natura 2000-gebieden Uiterwaarden Waal en Uiterwaarden Neder-Rijn, gelegen buitendijks langs de Waal en de Nederrijn. De ingreep is verder zodanig van aard dat een indirecte negatieve invloed op beschermde gebieden is uit te sluiten. De ingreep heeft geen aantrekkende werking op verkeer en heeft daarom geen invloed op emissies van stoffen binnen beschermd gebied of verandering in geluidsbelasting. De ingreep is verder niet van invloed op de hydrologie in het buitendijkse gebied. Effecten kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten en de gebiedsbescherming in het kader van de Nbwet wordt daarom verder niet behandeld in deze rapportage

2 Ingreep en plangebied

2.1 De ingreep

De ingreep betreft het aanleggen van een fietspad langs de provinciale weg N833 en deels herinrichting van het bestaande wegprofiel, vanaf de aansluiting met de N320 tot de rotonde bij de aansluiting van de Lingedijk op de N833. Vanaf de aansluiting op de N320 tot de bebouwde kom van Buurmalsen wordt een vrijliggend fietspad aangelegd ten westen van de N833. In de bebouwde kom van Buurmalsen wordt het huidige aanliggende fietspad verhoogd aangelegd ten opzichte van de rijbaan. Vanaf de komgrens van Buurmalsen tot de rotonde naar de Lingedijk wordt aan de zuidoostzijde van de rijbaan een vrijliggend fietspad aangelegd.



Figuur 2.1 Tracé van het fietspad

Ten behoeve van de aanleg wordt op diverse plekken langs de N320 de aanwezige laanbeplanting in de vorm van lindes en essen gekapt. Het betreft in totaal 69 lindes ten noorden van de Zeedijk en 102 essen ten zuiden van de Zeedijk. Verder worden in totaal 36 fruitbomen, 8 populieren uit een dubbele rij en een stuk van een elzenscherm langs een boomgaard gekapt. In het werk worden ten zuiden van de

Zeedijk 224 nieuwe bomen geplant. Ter vervanging van de lindes aan de noordzijde van de Zeedijk worden nog eens 34 bomen geplant.

Daarnaast worden greppels en sloten langs de weg verlegd om ruimte te maken voor het fietspad. Over gedeelten van het tracé worden nieuwe bomen geplant.

Deze ingreep kan omschreven worden als ingreep in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Gebruik van een door de minister goedgekeurde gedragscode voor de betreffende ingreep is niet aan de orde. Voor het uitvoeren van de ingreep geldt een vrijstelling van soorten in tabel 1 (zie bijlage 1).

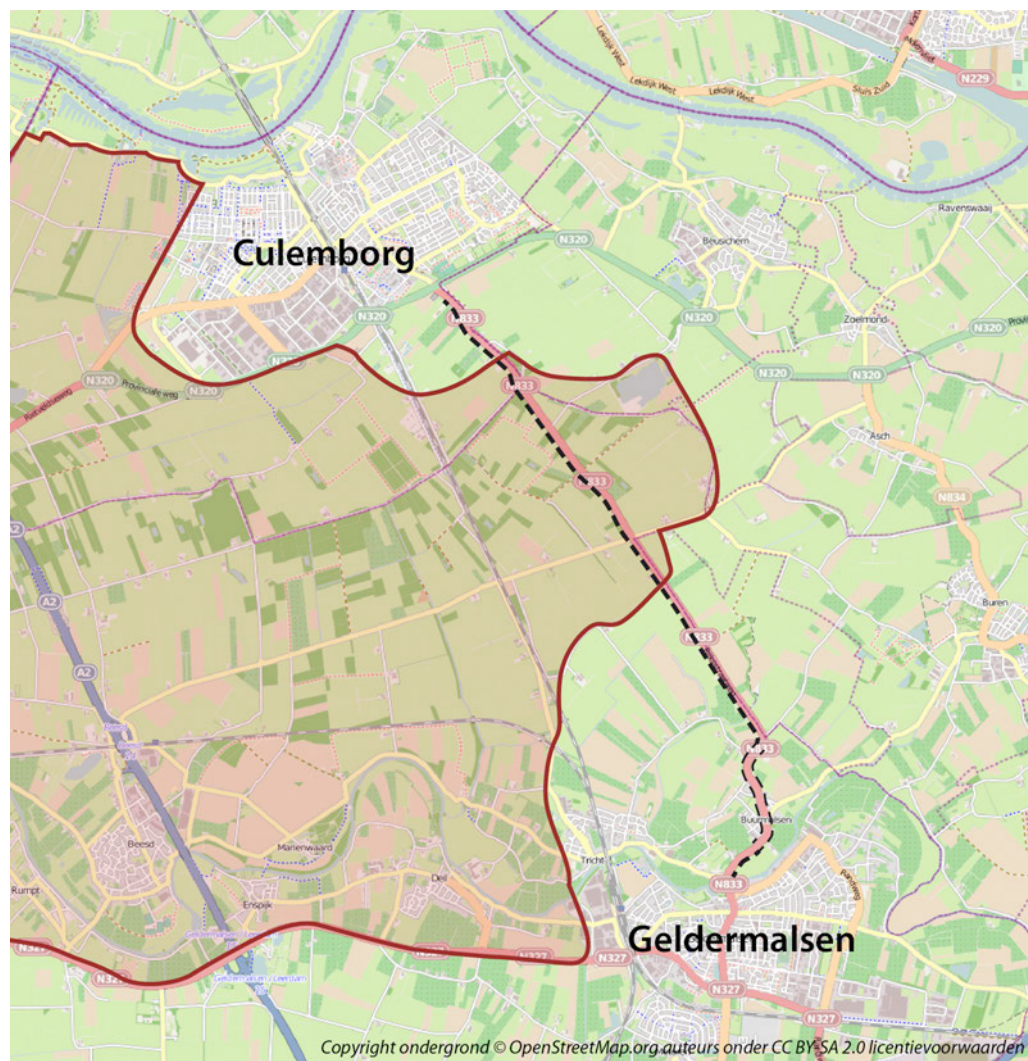
2.2. Het plangebied

Het plangebied ligt in het rivierenlandschap tussen Culemborg en Geldermalsen. Het meest noordelijke deel van het tracé ligt op een uitloper van de oeverwal van de Lek (mogelijk een oeverwal van het riviertje de Meer). Het deel ten zuiden van de bebouwde kom van Buurmalsen ligt op de oeverwal van de Linge. Het tussengedeelte ligt in de komgronden tussen de Lek en de Linge. Het betreft een vrij open gebied met graslanden, kleine stukjes bos (onder meer populierenopstanden en grienden) en op de oeverwal ook enkele boomgaarden.

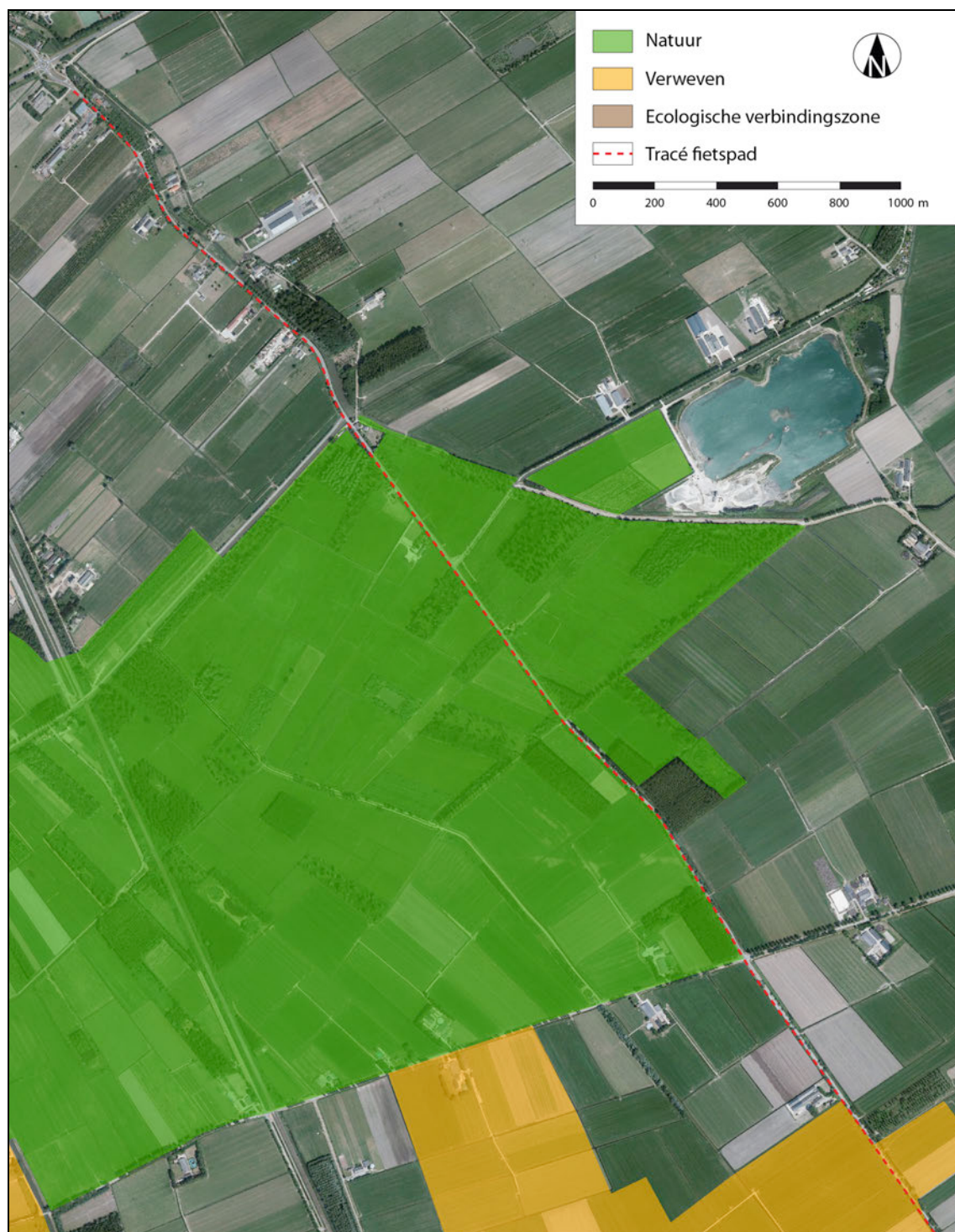
De weg is voor een groot gedeelte beplant met laanbomen. Vanaf Culemborg tot de Zeedijk (oeverwal) gaat het om lindes. Vanaf de Zeedijk tot Buurmalsen (komgronden) zijn het essen.

In de komgronden ligt het natuurgebied De Regulieren, een gebied van het Geldersch Landschap. Hier loopt de door de Ecologische Hoofdstructuur (zie de kaarten op pagina's 15 en 16). Met de inwerkingtreding van de Omgevingsvisie Gelderland en de Omgevingsverordening Gelderland, naar verwachting begin 2014, wordt het equivalent van de EHS, het Gelders Natuurnetwerk, ter plaatse van het plangebied aanmerkelijk kleiner (zie figuur 2.5 op pagina 18). De arealen EHS-verweving en verbindingzone (geel en bruin in figuren 2.3 en 2.4) vervallen.

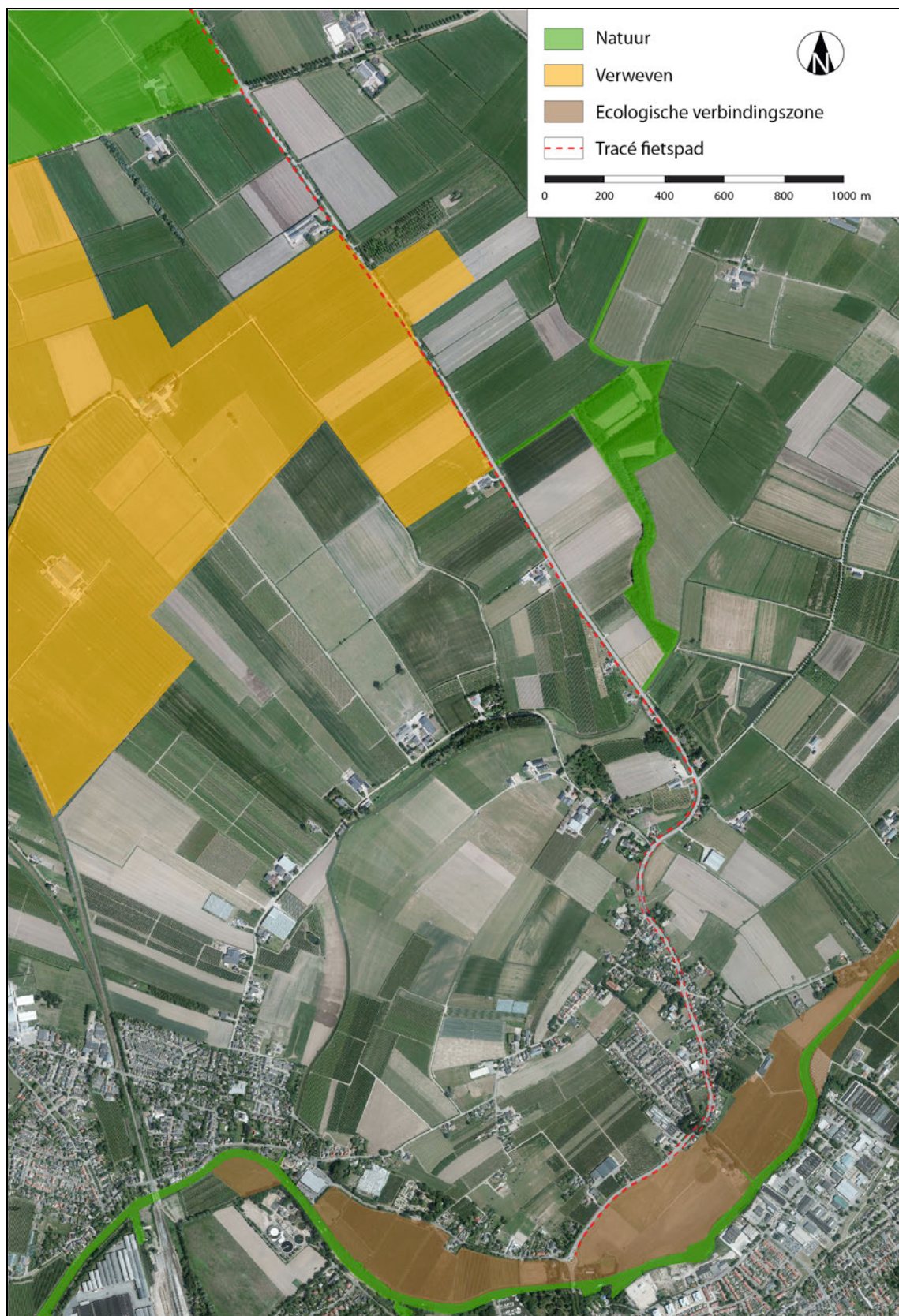
Naast het natuurgebied De Regulieren, is door de provincie Gelderland het Waardevol Landschap De Regulieren vastgesteld. Dit waardevolle landschap omvat een veel groter gebied dan het natuurgebied De Regulieren. Dit betreft onder meer een gedeelte van de Linge-oeverwallen, het Beesdse Veld en de polders tussen de Diefdijk en Culemborg (begrenzing zie kaart op pagina 15).



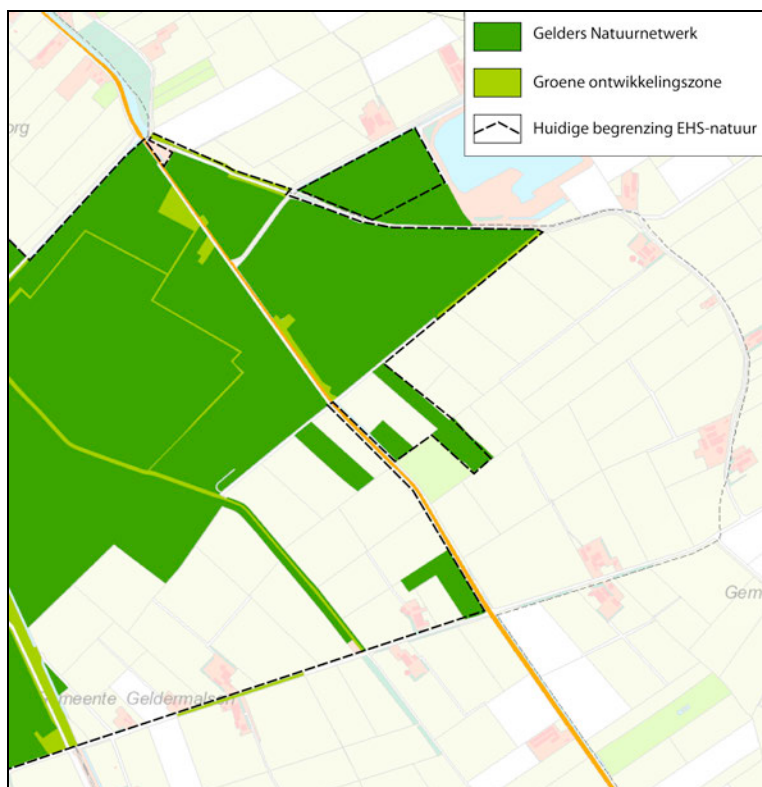
Figuur 2.2 Begrenzing Waardevol Landschap De Regulieren



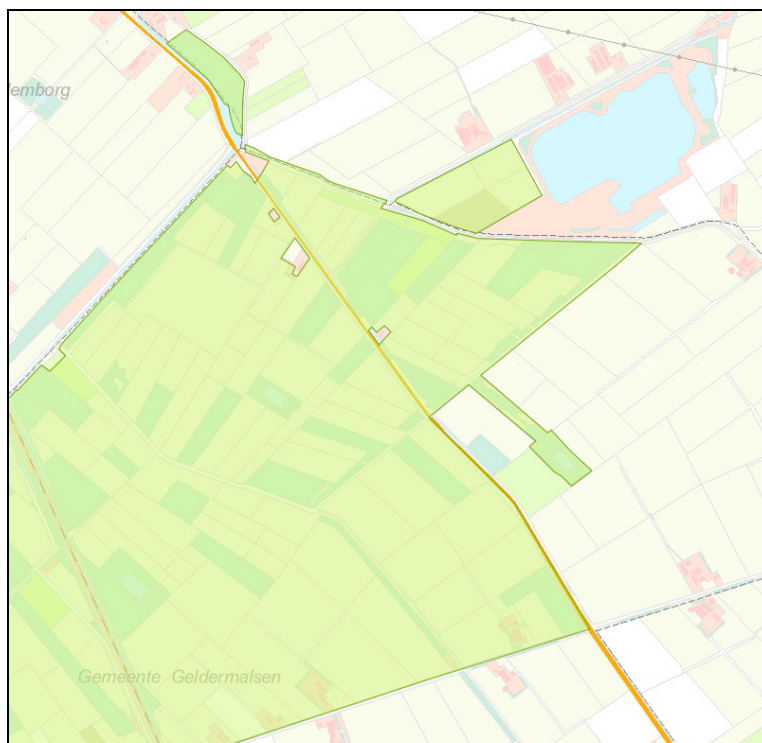
Figuur 2.3 Ecologische Hoofdstructuur, noordelijk deel tracé



Figuur 2.4 Ecologische hoofdstructuur, zuidelijk deel tracé



Figuur 2.5 Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone volgens de Ontwerp Omgevingsvisie Gelderland, noordelijk deel tracé.



Figuur 2.6 Natte Landnatuur volgens de Ontwerp Omgevingsvisie Gelderland, noordelijk deel tracé.

3 Voorkomen van beschermde soorten planten en dieren

3.1 Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen zijn online beschikbare bronnen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl.

De lijst van beschermde soorten en de verspreiding daarvan is door ons aangevuld op grond van recente onderzoeksrapporten en kennis aanwezig bij de uitvoerders van het onderzoek. Een volledige lijst van bronnen is te vinden in de literatuurlijst achteraan in dit rapport. De belangrijkste aanvullende bronnen waren de volgende:

- Natuurwaarden Buitengebied Culemborg. Ecologische uitgangspunten voor herziening van het bestemmingsplan. (Van Vliet & De Jong, 2012)
- Inventarisatie flora, vegetatie en fauna Regulieren 2011 (Van de Haterd *et al.*, 2011)

Behalve het rapport Natuurwaarden Buitengebied Culemborg, zijn ook de brongegevens voor dit rapport, afkomstig van en met toestemming van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg (NVWC) gebruikt voor deze rapportage. Deze brongegevens bevatten alle waarnemingen van de NVWC in haar werkgebied, vanaf 2009 tot 2011. Het plangebied ligt volledig binnen het werkgebied van de NVWC.

3.2 Methodiek veldonderzoek

Het bronnenonderzoek heeft geleid tot uitgebreide lijsten van in het veld te onderzoeken vegetatietypen (als vertaling van habitattypen en natuurdoeltypen / beheertypen) en soorten planten en dieren. Naast de beschermde soorten zijn ook soorten van Rode lijsten meegenomen, omdat deze indicatief zijn voor natuurwaarden en tevens extra aandacht behoeven in het kader van de zorgplicht (art. 2 Ffwet

Het plangebied Fietspad N833 is op 30 november 2012 bezocht. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, holten in bomen, uitwerpselen, haren, etc, bemonstering van watergangen met een steeknet). Op basis van terreinkenmerken is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten. Op 19 juni 2013 is het terrein ter hoogte van natuurgebied De Regulieren nogmaals bezocht, om de geschiktheid van de bermsloten voor de platte schijfhoren te beoordelen en enkele waterplantenmonsters te nemen.

Op zich is de periode van het veldbezoek niet de meest optimale periode. In dit geval is het veldbezoek ook niet direct bedoeld om alle te verwachten soorten in het veld aan te tonen (daarvoor zijn juist een uitgebreide veldinventarisaties bedoeld) maar om vast te stellen of er actueel of potentieel leefgebied voor betreffende soorten aanwezig is en of er mogelijk eventueel nog sporen zijn te vinden.

Om vast te stellen of het plangebied een beschermde functie heeft voor vleermuizen, zijn in 2013 in totaal drie veldbezoeken uitgevoerd in het paarseizoen van de gewone en de ruige dwergvleermuis. De bezoeken zijn uitgevoerd in de nacht van 6 en 7 september, op 4 oktober (noordelijke helft) en 5 oktober (zuidelijke helft). De bezoeken zijn uitgevoerd per fiets. Hierbij is gebruik gemaakt van een batdetector type D240x en een opnameapparaat.

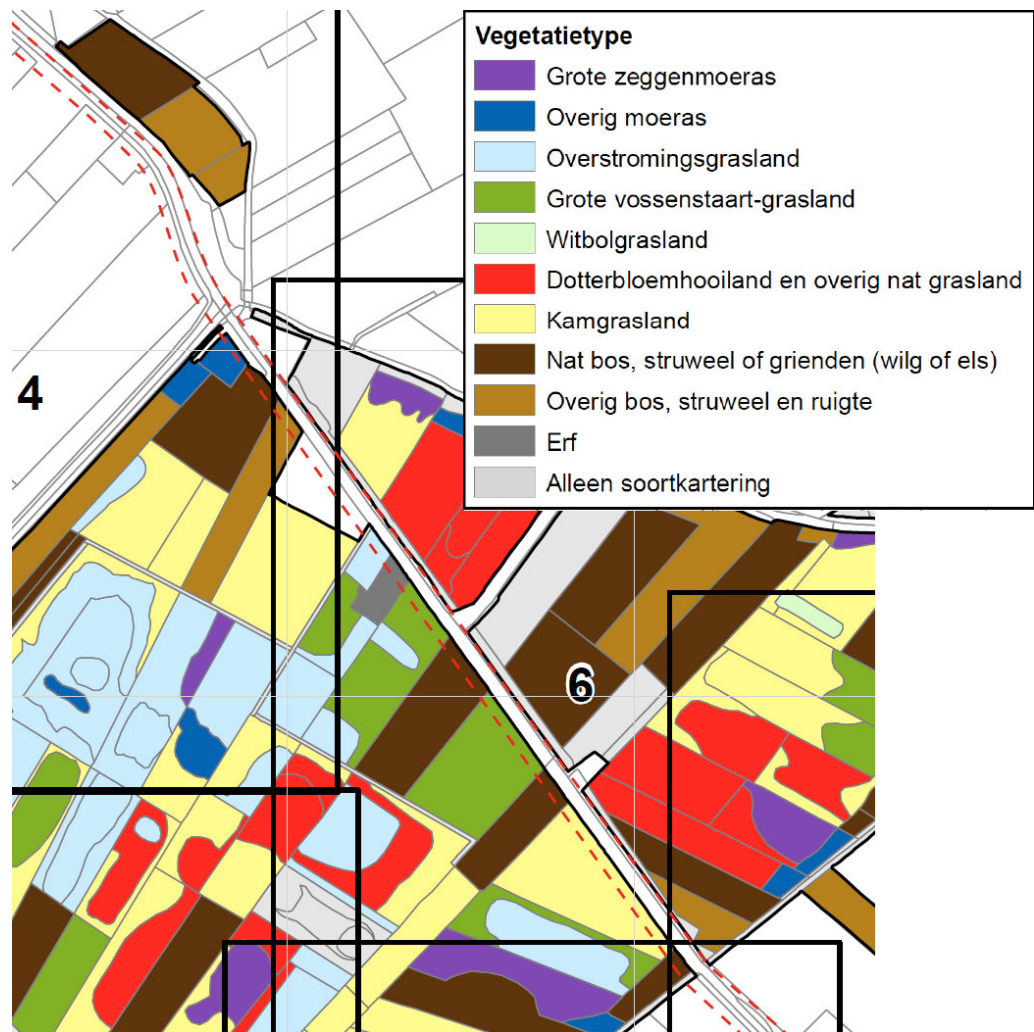
3.3 Resultaten

3.3.1 Planten en vegetatietypen

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde planten aangetroffen in het plangebied. Ook tijdens de inventarisatie van de Regulieren zijn geen beschermde planten aangetroffen in het plangebied. Het onderzoek strekte zich uit tot de berm sloten en watergangen van de N833. De bermen zijn dus niet onderzocht. Deze zijn echter minder geschikt voor de in de Regulieren aangetroffen beschermde planten, zoals de rietorchis, die is aangetroffen in een dotterbloemhooiland ten oosten van de N833 (buiten het plangebied). Geïnventariseerd is in 2011 op een aantal doelsoorten van de Index Natuur en Landschap. Daarnaast is een vegetatiekartering uitgevoerd (zie figuur 3.1). De meest waardevolle vegetatietypen van de Regulieren bestaan uit dotterbloemhooilanden en grote zeggenmoerassen. Uit de vegetatietypenkaart blijkt dat deze niet direct langs de westkant van de N833 voorkomen.

De vegetatietypen die binnen het EHS-areaal in het plangebied (uitgaande van uitbreiding aan de westzijde van de weg) voorkomen zijn (voor zover gekarteerd):

- grote vossenstaart-grasland
- kamgrasland
- overstromingsgrasland
- nat bos, struweel of grienden (wilg of els)
- overig bos, struweel en ruigte
- overig moeras



Figuur 3.1 Vegetatietypenkaart uit het inventarisatierapport van de Regulieren uit 2011 (Van de Haterd et al., 2011)

3.3.2 Ongewervelden: dagvlinders, libellen en platte schijfhoren

Voor onderzoek naar beschermde ongewervelden heeft het veldbezoek niet in het geschikte seizoen plaatsgevonden. Het voorkomen van beschermde ongewervelden wordt in deze rapportage daarom ingeschat op basis van bronnen en een beoordeling van de in het veld aanwezige biotopen.

Dagvlinders

Uit de omgeving van het plangebied zijn uit de diverse bronnen, zoals de NDFF en verspreidingsatlassen, geen waarnemingen van beschermde dagvlinders bekend. Ook tijdens de inventarisatie van de Regulieren in 2011 zijn geen beschermde vlinders aangetroffen. Het plangebied valt bovendien buiten het bekende areaal van beschermde dagvlinders (www.vlindernet.nl). De aanwezigheid van beschermde vlinders kan dan ook worden uitgesloten.

Libellen

De enige beschermde libellensoorten die in de omgeving zijn aangetroffen zijn de groene glazenmaker en de rivierrombout.

Voor de groene glazenmaker gaat het om een waarneming van een enkel mannetje in de Regulieren in 2011. In de Regulieren zijn geschikte krabbenscheervelden aanwezig. Voortplanting van de groene glazenmaker is echter nooit aangetoond. Waarschijnlijk betreft de waarneming een zwerver. Binnen het plangebied langs de N833 zijn overigens geen krabbenscheervelden aanwezig. De aanwezigheid van de groene glazenmaker in het plangebied wordt dan ook uitgesloten.

De rivierrombout komt in lage dichtheden voor langs de Lek. Het is een louter rivierbegeleidende soort, waarvoor in het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig is. Ook van deze soort wordt de aanwezigheid in het plangebied uitgesloten.

Behalve genoemde soorten zijn tijdens de inventarisatie in 2011 de vroege glazenmaker en de glassnijder aangetroffen. Deze soorten komen voor op de rode lijst. Beide soorten zijn nabij de N833 aangetroffen. De vroege glazenmaker plant zich voornamelijk voort in sloten met krabbenscheer. De soort stelt minder hoge eisen aan de krabbenscheervelden dan de groene glazenmaker en kan in principe voorkomen in bermsloten als hier krabbenscheer aanwezig is. Uit de inventarisatie van 2011 blijkt dat dit niet het geval is. De glassnijder plant zich mogelijk wel voort in de bermsloten van de N833. Indien dat het geval is, gaat het om de brede bermsloot ten oosten van de N833. De bermsloten aan de westkant zijn weinig geschikt, omdat zij ondiep zijn en nauwelijks waterplanten bevatten. De aanwezigheid van beschermde libellensoorten kan worden uitgesloten.

Platte schijfhoren

Een beschermde soort die in de omgeving van het plangebied voorkomt is de platte schijfhoren. Deze soort is op diverse locaties aangetroffen in het gebied ten zuiden van de gemeente Culemborg (Boesveld *et al.*, 2011). Omdat de soort mogelijk aanwezig is in de sloten langs de N833, met name op de locaties waar de N833 door de Regulieren loopt, zijn in het voorjaar van 2013 een aantal waterplantenmonsters verzameld uit de bermsloten aan de westkant en onderzocht op de aanwezigheid van platte schijfhoren. De soort is daarbij niet aangetroffen. De bermsloten zijn overigens ook weinig geschikt voor deze soort. Ze zijn in de zomerperiode zeer ondiep en bevatten weinig waterplanten. De aanwezigheid van platte schijfhoren kan worden uitgesloten.

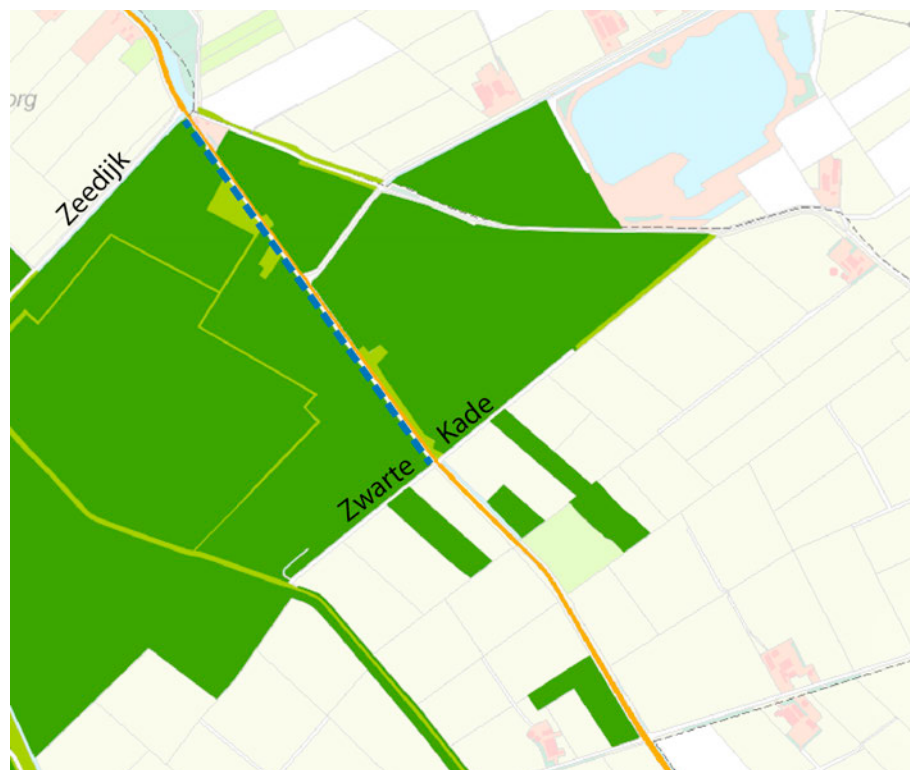
3.3.3 Vissen

Uit de literatuur is bekend dat er drie soorten beschermde vissen voorkomen in de wateren ten zuiden van Culemborg. Het betreft de kleine modderkruiper, de grote modderkruiper en de bittervoorn. De kleine modderkruiper is beschermd volgens tabel 2, de grote modderkruiper en de bittervoorn volgens tabel 3.

Tijdens het veldbezoek zijn de genoemde soorten niet aangetroffen. Alleen de niet beschermde driedoornige stekelbaars is tweemaal opgevisd. Opgemerkt moet worden dat het veldbezoek niet in het meest geschikte veldseizoen plaatsvond. De kleine en grote modderkruiper zijn in de periode dat het veldbezoek plaatsvond moeilijk aan te tonen omdat zij in de sliblaag op de bodem van dieper water zijn weggekropen.

Tijdens het veldonderzoek voor de inventarisatie van de Regulieren in 2011 is het gebied ook op de genoemde vissoorten geïnventariseerd. Bij dit onderzoek is de bittervoorn alleen ten westen van de spoorlijn Culemborg-Geldermalsen aangetroffen. De aanwezigheid van de bittervoorn kan dan ook worden uitgesloten. De kleine modderkruiper is aangetroffen in hetzelfde gebied als de bittervoorn. Daarnaast is de soort in het gebied de Molenkampen aangetroffen op zo'n 600 m ten oosten van de N833. Ook van deze soort kan de aanwezigheid worden uitgesloten.

De grote modderkruiper is aangetroffen in een aantal bermsloten langs de N833. Dit betreft het gedeelte waar de N833 door de Regulieren loopt. Dit is het gedeelte met een apart, grondwatergevoed, watersysteem dat loopt vanaf de Zeedijk tot de Zwarte Kade (zie de kaart in figuur 3.2). De bermsloten langs de N833 hebben in de Regulieren een duidelijk afwijkend karakter van de bermsloten elders langs de N833. De waterstand is in de winter veel hoger. In dit gedeelte van het tracé moet rekening gehouden worden met de grote modderkruiper.



Figuur 3.2 Deel van tracé waar rekening moet worden gehouden met aanwezigheid van de grote modderkruiper (blauw gestreept).

In de overige berm sloten is de soort tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. De watergangen wijken sterk af van de watergangen waar de grote modderkruiper is aangetroffen. Ze hebben een slechte waterkwaliteit en nauwelijks watervegetatie. Ook hier is de aanwezigheid van de grote modderkruiper dan niet te voorzien.

Behalve naar genoemde beschermde vissoorten is tijdens de inventarisatie in 2011 gezocht naar de kroeskarper en het vetje, twee vissoorten die voorkomen op de rode lijst. De soorten zijn niet in de directe omgeving van de N833 aangetroffen.

3.3.4 Amfibieën

Het veldbezoek heeft niet plaatsgevonden in de juiste periode om de aan- of afwezigheid van amfibieën vast te stellen. Uit de omgeving van het plangebied zijn de volgende beschermde amfibieën bekend (Van Vliet & De Jong, 2012, Van de Haterd *et al.*, 2011):

- rugstreeppad
- kamsalamander
- heikikker
- poelkikker

De dichtstbijzijnde locatie waarvan de rugstreeppad bekend is, is de wijk Lanxmeer in Culemborg. De rugstreeppad is hier voor het laatst waargenomen in 2008 (NDFF). De rugstreeppad is vooral een pioniersoort van ondiepe en onbegroeide visvrije wateren. Dergelijke biotopen komen niet voor in het plangebied. De soort is in 2011 en ook tijdens eerder onderzoek in 2006 niet aangetroffen. De aanwezigheid van de soort wordt dan ook uitgesloten.

De kamsalamander is tijdens de inventarisatie in 2011 niet in de Regulieren aangetroffen. Ook in eerder onderzoek in 2006 is de soort niet aangetroffen. Gezien het feit dat de wateren buiten de Regulieren minder geschikt zijn voor een soort als de kamsalamander, wordt het voorkomen van de soort in het plangebied uitgesloten.

De heikikker is bekend als soort die voorkomt in de uiterwaarden van de grote rivieren en in de komgronden met kalkarme kleigrond. De soort is bekend van de Regulieren en is hier in 2011 ook in flinke aantallen aangetroffen. De soort is echter niet in de berm sloten van de N833 aangetroffen. Tijdens het veldbezoek op 19 juni bleek dat de berm sloten zeer ondiep zijn en daardoor weinig geschikt als voortplantingswater voor de heikikker. Op grond van de onderzoeksresultaten van 2011 gecombineerd met de ongeschiktheid als voortplantingswater, wordt de aanwezigheid van de soort in de berm sloten uitgesloten.

3.3.5 Reptielen

Uit de omgeving van het plangebied zijn geen reptielen bekend uit bronnen als de NDFF, verspreidingsatlassen. Ook tijdens de inventarisatie in 2011 zijn geen reptielen aangetroffen. Dichtstbijzijnde locatie waar reptielen voorkomen is aan de westzijde

van de Diefdijk en ten noorden van de Lek. Het betreft hier de ringslang. De aanwezigheid van reptielen in het plangebied wordt uitgesloten.

3.3.6 Grondgebonden zoogdieren

De enige strikt beschermde zoogdierensoorten die bekend zijn uit de omgeving van het plangebied zijn de waterspitsmuis en de bever. De bever is eenmalig waargenomen in een watergang nabij de rotonde N833-N320 (bron: Natuur- en Vogelwacht Culemborg). Er zijn geen verdere waarnemingen bekend. De soort komt niet voor in het plangebied. De waterspitsmuis is in de omgeving alleen aangetroffen in braakballen. De soort is in 2011 niet aangetroffen in het natuurgebied de Regulieren. Andere potentieel geschikte biotopen voor de waterspitsmuis zijn in of in de directe omgeving van het plangebied niet aanwezig. De aanwezigheid van de waterspitsmuis in het plangebied wordt op grond hiervan uitgesloten.

3.3.7 Vleermuizen

Uit de omgeving van het plangebied zijn 8 soorten vleermuizen bekend. Het betreft:

- gewone dwergvleermuis
- ruige dwergvleermuis
- gewone grootoorvleermuis
- rosse vleermuis
- laatvlieger
- watervleermuis
- meervleermuis
- baardvleermuis

Tijdens een inventarisatie in 2011 zijn in de Regulieren vier soorten vastgesteld. Het betreft gewone en ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. Van de genoemde soorten zijn alleen waarnemingen gedaan van foeragerende dieren. Er zijn geen verblijfplaatsen of vliegroutes vastgesteld. Zowel het aantal waargenomen soorten als het aantal per soort is relatief laag.

Boven de watergang de Meer ter hoogte van de kruising van de N833 met de Zeedijk en de Molenkade, is in het verleden enkele malen een meervleermuis waargenomen, die met hoge snelheid boven het water langs vloog (bron: eigen waarneming).

Tijdens de veldbezoeken in 2013 zijn eveneens vier soorten vleermuizen aangetroffen. De watervleermuis is in 2013 niet aangetroffen. In tegenstelling tot in 2011 is in 2013 de laatvlieger aangetroffen.

Van de in 2011 en 2013 aangetroffen soorten zijn alleen de ruige dwergvleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis boombewonende soorten. De gewone dwergvleermuis heeft alleen bij uitzondering verblijfplaatsen in bomen en in dat geval vooral onder kierende schors. Van de watervleermuis is bekend dat deze kraamverblijfplaatsen heeft in het park de Plantage in Culemborg. De in 2011

waargenomen exemplaren komen mogelijk hier vandaan. De rosse vleermuis heeft in dit park zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen. Kraamverblijfplaatsen zijn hier nooit gevonden. De rosse vleermuis kan per nacht grote afstanden afleggen. Afstanden tot ruim 20 kilometer van de verblijfplaats zijn geen uitzondering (Kapteijn, 1995). De in de Regulieren waargenomen exemplaren kunnen ook van verder weg komen. Van de ruige dwergvleermuis is bekend dat mannetjes van de soort paarverblijven in bomen en gebouwen bezetten. Een paarverblijf in een boom is in 2010 aangetroffen nabij fort Werk aan 't Spoel.

Met name de lindes langs de N833, tussen Culemborg en de Regulieren bevatten veel gaten in de bast. Voor zover te beoordelen zijn deze ondiep en dus niet geschikt als verblijfplaats. Van een deel van de gaten is dat echter niet te beoordelen. Hoewel de locatie dicht langs de druk bereden N833 ligt en weinig geschikt lijkt als verblijfplaats voor vleermuizen, kan dit niet geheel worden uitgesloten. De diverse bospercelen in het gebied zijn veel geschikter als verblijfplaats, omdat de bomen hier beschutter liggen. Als er zich verblijfplaatsen bevinden in de bomen langs de weg, liggen paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis en in mindere mate de gewone dwergvleermuis het meeste voor de hand. Het voorkomen van kraamverblijven van watervleermuis en kraam-, paar- en winterverblijven van rosse vleermuizen is uitgesloten in verband met het zeer geringe aantal waarnemingen in de omgeving van de N833. Tijdens de veldbezoeken is daarom gericht gezocht naar baltsterritoria van de ruige en de gewone dwergvleermuis.

Veel soorten vleermuizen maken voor de bewegingen tussen de verblijfplaats en het foerageergebied gebruik van bomenrijen en andere opgaande structuren als vliegroute. Tijdens de inventarisatie van de Regulieren in 2011 zijn geen vliegroutes aangetroffen. Het is echter niet uitgesloten dat de bomenrijen elders in het gebied dienen als vliegroute van vleermuizen. Bijvoorbeeld voor vleermuizen met verblijfplaatsen in de bebouwde kom van Culemborg. Tijdens de veldbezoeken in de paarperiode is ook gezocht naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen.

Resultaten bezoek 6/7 september 2013

Tijd: 20:15 - 21:30 uur en 23:45 - 0:45 uur

Weersomstandigheden:

Eerste helft

20:15 - 21:30 uur

T: 15 °C

W: 2 Bf Zuid

B: 6 octa's

droog

Tweede helft

23:45 - 0:45

T: 11 °C

W: 2 Bf Zuid

B: 4 octa's

droog, grondmist

Het bezoek is in twee delen gesplitst (zie tabel). De eerste helft was gericht op mogelijk gebruik als vliegroute van de verblijfplaatsen naar de foerageergebieden, kort

na zonsondergang. Tijdens deze eerste helft zijn nauwelijks vleermuizen waargenomen.

De tweede helft was met name gericht op balts van gewone en ruige dwergvleermuis. De piek in de balts ligt op ongeveer 4 uur na zonsondergang.

Tijdens het bezoek zijn de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis waargenomen. Van de laatvlieger en rosse vleermuis zijn alleen enkele foeragerende dieren waargenomen. Van de ruige dwergvleermuis ook een baltsend dier. De balts hield slechts kort aan, te kort om de exacte locatie vast te stellen. Duidelijk was dat de locatie op enige afstand van de weg lag. Meest waarschijnlijke locatie betrof een dode wilg of populier aan de overzijde van de watergang de Meer.

Het overgrote deel van de waarnemingen betrof de gewone dwergvleermuis. Er zijn diverse baltsende gewone dwergvleermuizen aangetroffen, alle nabij gebouwen. Verder is een vrij groot aantal foeragerende dieren waargenomen langs en nabij de weg.

Resultaten bezoek 4 oktober 2013

Tijd: 21:00 uur - 23:00 uur

Weersomstandigheden:

T: 16 °C

W: 2 Bf Zuid

B: 6 octa's

droog

Tijdens dit bezoek is het noordelijke deel van het plangebied bezocht, vanaf de N320 tot net voorbij de Zeedijk. Er zijn twee soorten waargenomen, te weten de gewone en de ruige dwergvleermuis. Er is geen balts van de ruige dwergvleermuis waargenomen. Wel zijn enkele baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen nabij gebouwen.

Resultaten bezoek 5 oktober

Tijd: 20:30 - 22:30

Weersomstandigheden:

T: 13 °C

W: 2 Bf Zuid

B: 6 octa's

droog

Tijdens dit veldbezoek is het zuidelijke deel van het plangebied bezocht, vanaf de Zeedijk tot in de kom van Buurmalsen. Er zijn vier soorten waargenomen, te weten de

gewone en de ruige dwergvleermuis, de rosse vleermuis en de laatvlieger. Alleen van de gewone dwergvleermuis is baltsgedrag waargenomen, nabij gebouwen.

Tijdens dit bezoek zijn op een aantal plaatsen concentraties foeragerende vleermuizen waargenomen. Dit betrof met name plaatsen met bos, kort geleden gekapt bos en bredere watergangen met daarlangs bos of bomen. In het open komgebied waren zeer weinig foeragerende vleermuizen aanwezig, en alleen nabij bomen of gebouwen.

Conclusie veldbezoeken.

Er zijn geen paarverblijfplaatsen in de bomen langs de weg aangetroffen. Gezien het zeer geringe aantal rosse vleermuizen en het ontbreken van watervleermuizen tijdens de veldbezoeken zijn er ook geen verblijfplaatsen van deze soorten in de bomen aanwezig. Ook zijn er geen aanwijzingen voor verblijfplaatsen van de gewone en of de ruige dwergvleermuis.



Figuur 3.3 Concentraties foeragerende vleermuizen (geel) langs het tracé van het fietspad (rood)

De laanbomen worden in beperkte mate gebruikt als foerageergebied. Langs de bomen foeragerende vleermuizen zullen deze naar verwachting ook gebruiken als vliegroute. Er zijn echter geen aanwijzingen voor intensief gebruik van de bomenrijen als vliegroute tussen de verblijfplaatsen en de foerageergebieden.

3.3.8 Vogels

Voor de nesten van vogels gelden twee beschermingsregimes.

Jaarrond beschermde nesten

Van een aantal soorten is het nest jaarrond beschermd¹. Tijdens het veldbezoek zijn de bomen onderzocht op de aanwezigheid van nesten van deze vogelsoorten. Er zijn geen nesten aangetroffen. De enige nesten die zijn aangetroffen, waren twee nesten van de ekster. Deze zijn niet jaarrond beschermd.

Overige vogelnesten

Van de overige vogelsoorten zijn de nesten alleen beschermd gedurende de tijd dat deze daadwerkelijk in gebruik zijn door nestelende vogels. Veel van deze soorten (maar niet alle) maken elk jaar een nieuw nest. Met een veldbezoek in de winter is dan ook niet aan te geven waar dergelijke nesten aanwezig zullen zijn. Hoewel de locatie langs de drukke N833 minder geschikt lijkt, zijn er naar verwachting in het broedseizoen toch nesten aanwezig (getuige de aangetroffen eksternesten).

¹ Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw. soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

4 Effecten op beschermde flora en fauna

4.1 Flora

Effecten en verbodsbepalingen

Aangezien in het plangebied geen beschermde plantensoorten voorkomen, zal de ingreep niet leiden tot vernietiging van groeiplaatsen hiervan. Als gevolg van de ingreep worden dus geen verbodsbepalingen overtreden. Wel gaan er doelvegetaties van de Ecologische Hoofdstructuur verloren. Dit komt aan de orde in hoofdstuk 5 'Nee, tenzij'-toets EHS.

4.2 Ongewervelden

Effecten en verbodsbepalingen

Als gevolg van de ingreep worden geen verbodsbepalingen overtreden voor ongewervelden.

4.3 Vissen

Effecten en verbodsbepalingen

De ingreep kan ter hoogte van natuurgebied De Regulieren leiden tot een (beperkt) verlies van leefgebied, het doden van enkele individuen, vernietiging van verblijfplaatsen enz. van de grote modderkruiper. De functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen wordt behouden, omdat de bermsloten slechts een beperkt deel uitmaken van het totale leefgebied van de grote modderkruiper in de Regulieren en een nieuwe bermstoot wordt gegraven, die de functie van de oude kan overnemen.

Als gevolg van de ingreep worden verbodsbepalingen overtreden voor de grote modderkruiper. Het betreft artikel 9, 11 en 12. Dit heeft geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de grote modderkruiper, omdat het aantal dieren dat hiermee gemoeid is relatief klein is en de invloed slechts tijdelijk van aard is.

Deze overtreding kan op de volgende wijze worden gemitigeerd:

- Demp de bermsloten in de meest gunstige periode. Dit is de periode dat er geen sprake is van voortplanting of van overwintering, maar wel op een moment dat de grote modderkruipers nog actief zijn, ofwel de periode september tot en met oktober, mits de luchttemperatuur boven het vriespunt ligt en er geen ijs aanwezig is in de watergang en de watertemperatuur moet beneden de 25 graden Celsius zijn. Echter, deze periode kan zowel eerder als later beginnen of eindigen afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden en van de meteorologische omstandigheden voorafgaand en tijdens de werkzaamheden. Een deskundige op het gebied van grote modderkruipers moet de werkbare periode aangeven.

- Vang de aanwezige grote modderkruipers in de te dempen watergang weg door het achtereenvolgens nemen van de volgende maatregelen, allen onder begeleiding van een deskundige op het gebied van grote modderkruipers:
 - deel de bermsloot in in compartimenten van 100 à 200 meter;
 - vang de aanwezige grote modderkruipers af. Aangezien de grote modderkruiper zich vaak diep in de bodem bevindt, moet dit doorzoeken en wegvangen accuraat gebeuren;
 - schep de in de watergang aanwezige modder uit de watergang en spreid deze dun uit op het land. Controleer direct op nog aanwezige exemplaren van de grote modderkruiper;
 - plaats de afgevangen exemplaren zo snel mogelijk in de nieuw gerealiseerde watergangen met geschikt leefgebied.

Tabel 4.3 Te verwachten effecten op beschermde soorten vissen.

Soort	Voorkomen	Effecten	Overtreding verbodsbepalingen
Grote modderkruiper	zeker	doden van individuen (tijdelijk) vernietigen van vaste rust- of verblijfplaatsen en of eieren.	artikel 9 artikel 11 artikel 12

4.4 Amfibieën

Effecten en verbodsbepalingen

In de bermsloten komen momenteel geen strikt(er) beschermde amfibieënsoorten voor. Er is daarom ook geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet ten aanzien van de betreffende soorten. Omdat in de toekomst niet geheel kan worden uitgesloten dat heikikker toch in een van de gedeelten van een bermsloot in de Regulieren opduikt is het wel aan te bevelen om enige voorzorgsmaatregelen te nemen om een mogelijk overtreding van de verbodsbepalingen verder uit te sluiten. Dit kan op de volgende wijze:

- Plaatsen van een amfibieënscherm tussen het werk en het overige deel van de Regulieren.
- In de tweede helft van maart voorafgaand aan de start van het werk, eventueel aanwezige eiklommen en volwassen individuen vangen en overplaatsen naar geschikt leefgebied in de omgeving.
- Dempen van de bermsloot tussen 1 juli en 15 februari.

Met deze maatregelen wordt ook voldaan aan de Zorgplicht (artikel 2 Ffwet) ten aanzien van de minder beschermde amfibieënsoorten (tabel 1-soorten).

Tabel 4.4 Te verwachten effecten op beschermde soorten amfibieën.

Soort	Voorkomen	Effecten	Overtreding verbodsbepalingen
Heikikker	mogelijk	doden van individuen (tijdelijk) vernietigen van vaste rust- of verblijfplaatsen	artikel 9 artikel 11

4.5 Reptielen

Als gevolg van de ingreep worden geen verbodsbepalingen overtreden voor reptielen.

4.6 Grondgebonden zoogdieren

Als gevolg van de ingreep worden geen verbodsbepalingen overtreden voor reptielen.

4.7 Vleermuizen

Uit de veldbezoeken van 2013 blijkt dat in de bomen geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Wel worden de bomenrijen langs de weg in beperkte mate gebruikt als foerageergebied en als vliegroute. Wanneer foerageergebieden en vliegroutes essentieel zijn voor het voortbestaan van een verblijfplaats, zijn deze beschermd op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Ter hoogte van de langs de N833 te kappen bomen zijn overal voldoende vervangende structuren voor vliegroutes aanwezig, in de vorm van bomenrijen aan de overzijde van de weg, struweelstroken en watergangen. Dat betekent dat er geen effect is op de aanwezige vliegroutes (los van de vraag of deze essentieel zijn). In het zuidelijke deel, waar het tracé door meer open gebied loopt, worden in het kader van het project diverse nieuwe bomen aangeplant, waarmee gaten in de bomenrijen worden gesloten. De totale situatie wordt er op termijn juist beter op.

Een tijdelijk effect op het gebruik van de bomenrijen als foerageergebied is te verwaarlozen. De bosjes en watergangen in het gebied zijn veel belangrijker als foerageergebied dan de bomenrijen. De bomenrijen vormen geen essentieel foerageergebied, wat impliceert dat geen overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet plaatsvindt. Ook hier geldt dat de kwaliteit van de bomenrijen als foerageergebied op termijn zal verbeteren door de aanplant van bomen in het open zuidelijke deel van het plangebied.

Conclusie: ten aanzien van vleermuizen worden als gevolg van de ingreep geen verbodsbepalingen overtreden.

4.8 Vogels

Effecten en verbodsbepalingen

De ingreep kan leiden tot het vernietigen van nesten van vogels waarvan het nest niet jaarrond is beschermd. Als gevolg van de ingreep worden in dat geval verbodsbepalingen overtreden voor een aantal algemene vogels van bos en park. Dit heeft geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat het aantal dieren dat hiermee gemoeid is relatief klein is. Het betreft een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Deze overtreding kan op de volgende wijze worden gemitigeerd:

- Kappen van de bomen buiten het broedseizoen.

Tabel 4.8 Te verwachten effecten op broedvogels.

Soort	Voorkomen	Effecten	Overtreding verbodsbepalingen
Broedvogels	mogelijk	vernietigen van nesten	artikel 11

5 Toetsing EHS, Natuurbeschermingswet en Boswet

5.1 Wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS

De wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS in de provincie Gelderland zijn vastgelegd in de streekplanuitwerking "Kernkwaliteiten en Omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur" (Provincie Gelderland, 2006). Voor het Rivierengebied in zijn totaliteit is als kernkwaliteit geformuleerd:

- De landschappelijke verwevenheid van natuur, bos en landschapselementen met cultuurgronden.

Voor dit gebied is als ontwikkelingsopgave geformuleerd:

- Het ontwikkelen van het binnendijkse gebied tot een natuurlijk cultuurlandschap met goede ecologische verbindingen tussen rivieren en stuwwallen en met rijke cultuurhistorie.

Ook de in het gebied voorkomende soorten die zijn beschermd op grond van de Flora- en faunawet worden beschouwd als wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied.

De N833 zelf is weergegeven op kaart 8 bij de streekplanuitwerking als provinciale weg die de EHS doorsnijdt.

Regulieren

De heikikker is genoemd als belangrijke soort. Het gebied ten noorden van de Regulieren en ten westen van de N833 behoort tot de inundatiekom van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie. Dit deel van de inundatiekom behoort echter niet tot de EHS.

De Regulieren zijn een A-locatie bos. Over het gebied is in de streekplanuitwerking het volgende geformuleerd:

"Karakteristiek

De Regulieren bestaan uit populierenbossen, wilgengrienden en hooilanden op oude komkleigronden. In het gebied liggen twee oude eendenkooien. Het gebied is voor het grootste deel potentieel A-locatie voor het Elzenrijk Essen-lepenbos. Dit is een typisch Nederlandse bosgemeenschap en is over slechts enige tientallen ha aanwezig. De bossen liggen versnipperd in het gebied en bestaan voor een groot gedeelte nog uit tussen 1950 en 1960 aangeplante populierenopstanden en voor een klein gedeelte uit aanplant van wilg, els, en es van rond 1980.

In de bloemrijke graslanden pleisteren veel weidevogels en eenden. Heikikker en krabbenscheer komen voor.

Kansen en bedreigingen

Door het slaan van kwelpijpen is de waterkwaliteit in het gebied sterk verbeterd. Flora en fauna reageren hier sterk op.

Gewenste maatregelen

Het terrein wordt deels beheerd als hooiland, deels als bos. Bosuitbreiding is noodzakelijk om lange termijn een natuurlijk bos te ontwikkelen. Bestaande bossen moeten omgevormd worden door onderplanting met soorten als els, es en iep en een geleidelijke verwijdering van de exoten.

Om verruiging te voorkomen is het van belang bij de omvorming om de opstanden goed gesloten te houden.”

Aan de oostzijde van de N833 liggen een aantal percelen die op termijn worden omgevormd tot bos. Deze omvorming is deels gerealiseerd.

De beheertypen die ter hoogte van de N833 voor de Regulieren zijn vastgesteld zijn:

- N10.02 Vochtig hooiland
- N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos
- N14.03 Haagbeuken- en essenbos (alleen aan oostzijde grenzend aan N833)
- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
- N16.02 Vochtig bos met productie
- N17.01 Vochtig hakhout en middenbos (alleen aan oostzijde grenzend aan N833)
- N17.04 Eendenkooi (niet grenzend aan N833)



Figuur 5.1 Vastgestelde beheertypen in EHS langs de N833

Verweingsgebied ten zuiden van Regulieren

Het verweingsgebied ten zuiden van de Regulieren dient volgens kaart 7 bij de streekplanuitwerking ingericht te worden volgens het model kamsalamander. Model Kamsalamander bestaat uit een corridor met stapstenen, ingebed in een landschapszone. Poelen en andere natte elementen zijn essentieel. Behalve de Kamsalamander kunnen ook andere zeldzame amfibieën, zoals heikikker, doelsoorten zijn. Dit model mikt op een herstel van kleinschaligheid inclusief natte elementen. De kwaliteit van de natte elementen is van groot belang, terwijl de 'droge' elementen zeer verschillend kunnen zijn. Het model biedt plaats aan een zeer grote verscheidenheid aan organismen, van spitsmuis tot steenuil en van libel tot vleermuis. De poelen dienen echter vrij te zijn van vissen om te voorkomen dat de eitjes van amfibieën worden opgegeten.

Linge

Voor het Linge-gebied is als kernkwaliteit geformuleerd:

- Het samenhangende geheel van Linge en natuurgebied en landgoederen langs de Linge in het westelijk rivierengebied.

Voor dit gebied is als ontwikkelingsopgave geformuleerd:

- Het ontwikkelen van de Lingeoeveren tot een samenhangend en hoogwaardig lint van rietoevers, natuurterreinen en landgoederen.

Voor het gedeelte van het Linge-gebied dat valt binnen het plangebied zijn geen beheertypen vastgesteld. Het is aangewezen als ecologische verbindingszone volgens de modellen IJsvogelvlinder en Rietzanger. De rivier zelf is aangewezen als verbindingszone volgens het model Winde.

5.2 Effecten op de EHS

Effecten van tijdelijke aard

Door de aanleg van het fietspad wordt de rust in het gebied tijdelijk verstoord. Deze rust is betrekkelijk; de weg wordt ook nu druk door het verkeer bereden. Het autoverkeer wordt echter door veel soorten in het gebied weinig als verstorend ervaren. Vooral vogelsoorten kunnen verstoring ondervinden van de geluidsbelasting van de weg. De wegwerkzaamheden, het rijden en het werken met machines en het rondlopen van werklui leveren extra verstoring op. Daarnaast kunnen graaf- en dempingswerkzaamheden in het water leiden tot een tijdelijke vermindering van de waterkwaliteit en verstoring, verwonding of doden van daar aanwezige (beschermde) soorten.

Verder wordt verwezen naar de Zorgplicht uit de Flora- en faunawet (artikel 2) welke stelt dat onnodig doden of verwonden van dieren waar mogelijk moet worden voorkomen. Een ieder is hier aan gehouden. Zie voor invulling hiervan § 5.3

Effecten met een definitief karakter

Grotere barrièrewerking N833

Door de aanleg van het fietspad wordt het totale ruimtebeslag van de N833 groter. Dit kan als effect hebben dat de barrièrewerking van de N833 groter wordt. Doordat tussen het fietspad en de autoweg een brede berm komt te liggen en het fietspad zelf relatief weinig barrièrewerking geeft, zal dit effect beperkt zijn. De watergangen aan de oost- en westzijde van de weg binnen de Regulieren zijn op twee plaatsen verbonden door duikers. Deze worden vervangen door langere duikers. Deze langere duikers kunnen zorgen voor een grotere barrièrewerking voor sommige waterorganismen. De huidige duikers zijn overigens niet of nauwelijks passeerbaar voor amfibieën en grondgebonden zoogdieren (figuren 5.3 en 5.4).

Tabel 5.1 *Duikers in EHS.*

Km	Huidig formaat	Nieuw formaat	Bijzonderheden
4,3	150 x 100	180 x 100	
3,6	175 x 160	175 x 200	met regelbare stuw

Verlies areaal beheertypen

Door het grotere ruimtebeslag gaat een deel van de beheertypen verloren c.q wordt de realisatie van de beheertypen hier onmogelijk gemaakt. Hieronder wordt dit per beheertype nader uitgewerkt.

De huidige weg is over een breedte van 9 meter geasfalteerd. In de nieuwe situatie wordt de autoweg versmald tot 7 m en wordt een fietspad aangelegd met een breedte van 3,5 meter. De totale geasfalteerde breedte wordt daarmee 10,5 meter. Over een afstand van 2000 meter vindt de verbreding plaats binnen de EHS-natuur. Het totale ruimtebeslag van het toe te voegen geasfalteerde oppervlak is dus zo'n 3000 m².

In de EHS zijn ter hoogte van de N833 over een breedte van 20 meter geen natuurbeheertypen vastgesteld. Voor de bermen met bomenrijen en bermsloten zijn dus geen beheertypen vastgesteld. In de nieuwe situatie wordt de totale breedte vanaf de oostelijke rand van de weg tot de buiteninsteek van de bermsloot aan de westzijde gemiddeld zo'n 23 meter. Er wordt daarom van uitgegaan dat over de gehele lengte binnen een strook van zo'n 3 meter de realisatie van een beheertype onmogelijk wordt gemaakt.

Natuurbeheertype	Areaalverlies
N10.02 Vochtig hooiland	2070 m ²
N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos	135 m ²
N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos	765 m ²
N16.02 Vochtig bos met productie	780 m ²
Niet ingedeeld nieuw ingeplant bos	600 m ²

Kappen bomen

De bomenrijen langs de N833 zijn niet aaneengesloten, er zitten nogal wat 'gaten' in. Ook staan er veel rijtjes korter dan 20 bomen. Deze dragen echter wel bij aan het laankarakter van de weg. Voor het meten van de lengtes laanbomen zijn daarom alle bomen meegenomen die bijdragen aan het laankarakter.

In totaal worden de volgende laanbomen gekapt:

Boomsoort	Aantal	EHS?
Linde	69	nee
Es	7	nee
Es	95	ja
Populier	8	nee

In totaal worden dus 95 bomen binnen de EHS en 76 buiten de EHS gekapt (exclusief populieren).

Verder worden langs de N833 enkele stroken hoogstamboomgaard gekapt. De Boswet is niet van toepassing op vruchtbomen en dus ook niet op hoogstamboomgaarden. Deze worden echter wel als ecologisch en landschappelijk waardevol gezien. Het betreft in totaal 34 bomen van twee eigenaren (26 + 8). Het betreft relatief jonge bomen.

Aantasting wezenlijke kenmerken en waarden

De in paragraaf 5.1 genoemde wezenlijke kenmerken en waarden worden door de ingreep niet aangetast. Dat betekent dat de ingreep ook in het deel van het Waardevol Landschap De Regulieren, dat buiten de EHS ligt, op grond van het 'ja, mits'-beleid is toegestaan.

5.3 Mitigatie

Mitigatie van tijdelijke effecten

De extra verstoring als gevolg van de werkzaamheden is moeilijk te voorkomen. Aanbevolen wordt om de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken tot de dagperiode.

In verband met de aanwezigheid van de grote modderkruiper in de bermsloten, moeten deze voorafgaand aan het dempen worden leeggevist (dit is verder uitgewerkt in § 4.3). Om de waterkwaliteit in de rest van de Regulieren zo min mogelijk te beïnvloeden én om remigratie van grote modderkruipers tijdens de uitvoering van de ingreep te voorkomen:

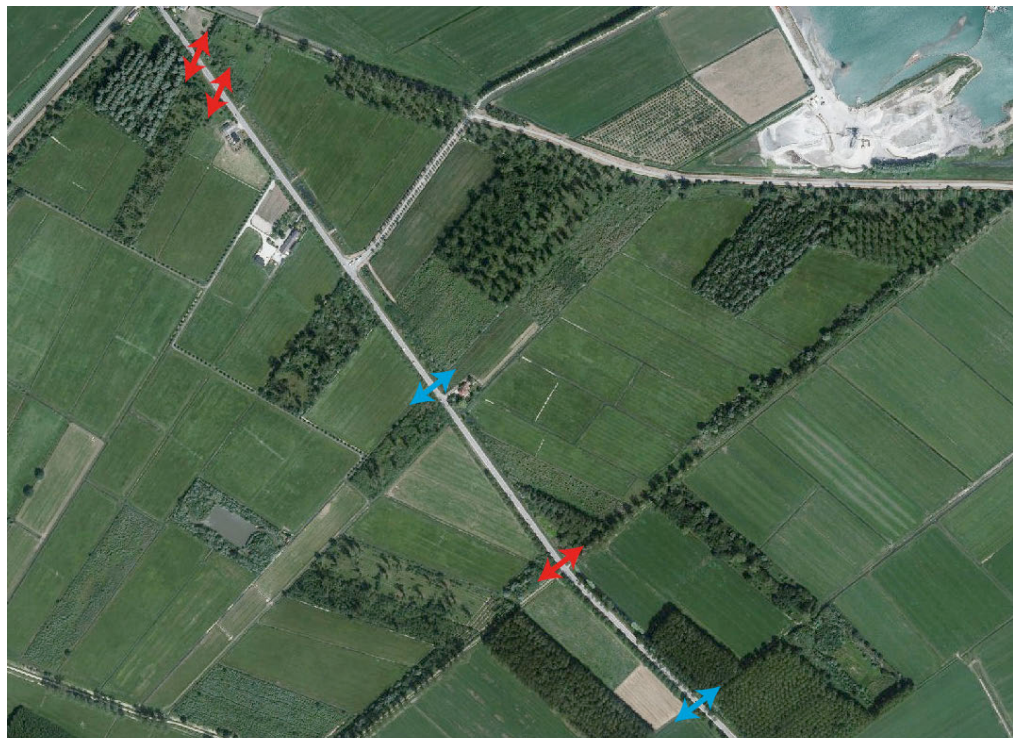
- worden de aansluitingen van de bermsloten op de watergangen in het gebied afgesloten met schotten. Deze schotten worden op de grens van het plangebied geplaatst, zodanig dat de nieuw te graven bermsloten pas op de watergangen in het gebied zijn aangesloten na het verwijderen van de schotten;
- om de aanwezige vis effectief te kunnen wegvangen, worden de bermsloten alvorens te dempen leeggepompt en wordt de aanwezige vis er uit geschept en in geschikt water in de omgeving uitgezet.
- Nadat het water in de nieuw gegraven bermsloten tot rust is gekomen en modder is bezonken, worden de schotten weer verwijderd.

Mitigatie van definitieve effecten

De grotere barrièrewerking van de weg kan met een aantal mitigerende maatregelen worden opgeheven:

- De duikers kunnen worden vervangen door duikers met een grotere diameter. Hierin is reeds voorzien.

- In plaats van normale duikers kunnen ecoduikers worden toegepast, met een loopstrook langs een van beide of langs beide zijden. Daarbij moet de aansluiting op het omliggende terrein ook goed worden ingericht. Aandachtspunt hierbij is het vinden van een geschikte oplossing om een goed toegankelijke ecoduikeer te combineren met een regelbare stuw in de zuidelijke duiker. Bij de noordelijke duiker lopen op dit moment diverse leidingen voor de ingang langs, die de toegang boven de waterspiegel bemoeilijken. Daarnaast is een aandachtspunt dat deze duiker op dit moment bestaat uit een betonnen duiker met bakstenen opbouw (zie figuur 5.3). Volgens het Landschapsontwikkelingsplan van Geldermalsen (Bureau Schokland *et al.*, 2008) is dit soort duikers karakteristiek voor het gebied. Deze vormt zodoende een van de elementen van de rijke cultuurhistorie van het gebied. Het verdient daarom sterk de voorkeur om in de nieuwe situatie een duiker met een vergelijkbare bakstenen opbouw aan te brengen (op beide locaties).
- Het verdient aanbeveling om op een aantal strategische locaties een droge duiker onder de weg worden aangelegd. Bij voorkeur wordt een rechthoekige buis toegepast met een breedte van 1,5 m en een hoogte van 1 m. Indien dat vanwege de vrije ruimte tussen weg en wateroppervlak niet mogelijk is, is een smallere buis ook mogelijk (1,0 x 0,75 m of eventueel zelfs 0,5 x 0,5 m). In figuur 5.2 is een aantal mogelijke locaties voor een dergelijke duiker aangegeven. Deze maatregel wordt aanbevolen om de barrièrewerking van de weg verder te verminderen. Dit is echter geen verplichting.



Figuur 5.2 Locatie duikers (blauw) en potentiële locaties droge duikers (rood)



Figuur 5.3 Noordelijke duiker met karakteristieke bakstenen opbouw. De duiker is nu niet passeerbaar voor amfibieën en kleine zoogdieren.



Figuur 5.4 De zuidelijke duiker, met regelbare stuw. Eveneens niet passeerbaar.

5.4 Compensatie

Te compenseren natuurwaarden

De volgende oppervlaktes beheertypen dienen te worden gecompenseerd:

Beheertype	Areaalverlies	Factor	Te compenseren
N10.02 Vochtig hooiland	2.070 m ²	133 %	2.753 m ²
N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos	135 m ²	166 %	224 m ²
N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos	765 m ²	166 %	1.270 m ²
N16.02 Vochtig bos met productie	780 m ²	166 %	1.295 m ²
Niet ingedeeld nieuw ingeplant bos	600 m ²	133 %	798 m ²
Totaal	4.350 m ²		6.340 m ²

Volgens de streekplanuitwerking moeten prioritaire natuurdoeltypen worden vervangen door hetzelfde natuurdoeltype. Prioritaire natuurdoeltypen die in het plangebied aanwezig zijn, zijn bloemrijke graslanden (in de vorm van vochtig hooiland) en min of meer natuurlijk bos (in omvorming vanuit vochtig bos met productie of vochtig hakhout). Er wordt niet in alle gevallen uitgegaan van compensatie door exact dezelfde beheertypen, omdat daarbij te kleine eenheden ontstaan. Wel kan een combinatie van bos en bloemrijk grasland worden gerealiseerd.

In het geval van grasland is de realisatie van nieuw vochtig hooiland in principe mogelijk. De aanwezige vegetatietypen grote-vossenstaartgrasland en kamgrasland zijn elders te realiseren. Voor overstromingsgrasland is dat lastiger, omdat hiervoor het specifieke peilbeheer van de Regulieren noodzakelijk is. Het areaal overstromingsgrasland langs de N833 heeft echter niet zo'n hoge ecologische waarde dat vervanging door kamgrasland als een achteruitgang gezien moet worden.

Voor natuurlijk bos op kalkarme kleigrond bestaat geen passend beheertype. Gekozen kan worden voor N15.02 Dennen-, eiken, of beukenbos of N14.03 Haagbeuken- en essenbos. In beide gevallen zal in de praktijk naar verwachting een essen-iepenbos tot ontwikkeling komen.

Daarnaast dient in totaal nog 3000 m² areaal aan EHS-natuur te worden gecompenseerd, voor het areaalverlies aan EHS waaraan geen beheertypen zijn toegekend.



Figuur 5.5 Kamgrasland in de Regulieren. Op de achtergrond een voormalige populierenopstand (vochtig bos met productie), die omgevormd wordt tot rivier- en beekbegeleidend bos.

Voor het verlies aan EHS-areaal in het verwevingsgebied (ten zuiden van de Regulieren) en de verbindingzone (langs de Linge) hoeft de EHS niet met een uitbreiding van het areaal EHS gecompenseerd te worden. In deze gebieden dient het verlies gecompenseerd te worden door een bijdrage aan het realiseren van concrete natuurontwikkelingsprojecten. Gedacht kan worden aan één project waarbinnen zowel het areaal EHS-natuur als de compensatie verwevingsgebied kan worden gerealiseerd.

Compensatie bomen

Boomsoort	Aantal	EHS?	Compensatiefactor	Compensatieopgave
Linde	69 m	nee	133 %	92
Es	7 m	nee	133%	9
Es	95	ja	166%	126
Populier	8	nee	n.v.t.	nvt.
totaal				227

In het werk worden in totaal 258 laanbomen geplant. Het verlies aan laanbomen wordt dus gecompenseerd door nieuwe aanplant.

Voor de te kappen hoogstamfruitbomen en populieren geldt geen compensatieplicht.

Mogelijkheden voor compensatie

Volgens de streekplanuitwerking dient de compensatie plaats te vinden in of aansluitend aan de EHS en dichtbij het gedeelte dat verloren gaat. Volgens de Ruimtelijke Verordening vindt de compensatie bij voorkeur plaats daar waar volgens provinciale groenplannen of gemeentelijke landschapsontwikkelingsplannen concrete wensen liggen om natuur te realiseren.

Regulieren

In principe kan het verlies in het verwevingsgebied ten zuiden van de Regulieren worden gecompenseerd (zie figuren 2.3 en 2.4). Te denken valt daarbij aan het realiseren van een stapsteen amfibie van 1 hectare, zoals omschreven in bijlage 6 van de streekplanuitwerking. De stapsteen kan dienen als stapsteen voor onder meer de heikikker.

Kader 1. Stapsteen volgens het model kamsalamander

Stapsteen

Begroeiing stapsteen: poel met goed ontwikkelde water- en oevervegetatie waarin open ruimten aanwezig zijn; landhabitat bestaande uit struweel, heggen of houtwallen, met voldoende schuilmogelijkheden in de vorm van dood hout en dergelijke. Minimum oppervlakte stapsteen: 1-3 ha landhabitat met daarbinnen enkele forse poelen, bijv. van 2000 m² elk. Onderlinge afstand stapstenen: 1 kilometer

Omdat poelen in het ter plaatse aanwezige landschapstype van oorsprong niet of weinig voorkomen, zijn vegetatierijke sloten ook geschikt. De heikikker gebruikt in deze omgeving dergelijke sloten als voortplantingshabitat. De sloten zijn ook geschikt voor kleine en grote modderkruiper, die eveneens in de Regulieren voorkomen.

Linge

Het areaal dat verloren gaat ter hoogte van de uiterwaarden van de Linge hoeft niet in areaal gecompenseerd te worden, maar kan worden gecompenseerd door de realisatie van natuurprojecten. Een mogelijkheid is om aan te sluiten bij het gemeentelijke project "Boeiende en bloeiende dijken: Accentueren van de Lingedijken in het landelijk en dorpsgebied", door het verbeteren van de botanische kwaliteit van de dijk ter plaatse.

Een andere mogelijkheid is het realiseren van elementen van het model ijsvogelvinder of het model rietzanger in de uiterwaarden van de Linge. Voor het model ijsvogelvinder zou dit kunnen bestaan uit de realisatie van een kleine stapsteen bos, met een vegetatie van vochtig loofbos met open plekken en structuurrijke randen. Met een minimale oppervlakte van 1,5 ha is dit meer dan de compensatieopgave. Een kleine stapsteen voor het model rietzanger (met overjarig riet) is nog groter: 2,5 ha. Verdere mogelijkheden liggen in het realiseren van rietoevers langs de Linge voor het model Winde, of het bijdragen aan de hierboven genoemde stapsteen kamsalamander/heikikker.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Flora- en faunawet

De conclusies zijn opgesteld op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

- Bij de aanleg zal rekening moeten worden gehouden met de beschermde grote modderkruiper. Andere beschermde vissen zijn uit te sluiten.
- Bij de werkzaamheden zal binnen het broedseizoen rekening moeten worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van broedvogels.
- De sloten en bermen in het plangebied hebben betekenis voor algemene soorten amfibieën en zoogdieren. Voor deze soorten geldt een vrijstelling ten aanzien van ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en onderhoud.
- Als gevolg van de ingreep wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de aangetroffen beschermde soorten.

6.2 EHS, Boswet

De wezenlijke kenmerken van de EHS worden niet aangetast. Wel treden de volgende effecten op:

Verlies van in totaal 3450 m² van de volgende reeds gerealiseerde beheertypen:

Natuurbeheertype	Areaalverlies
N10.02 Vochtig hooiland	2070 m ²
N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos	135 m ²
N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos	765 m ²
N16.02 Vochtig bos met productie	780 m ²
Niet ingedeeld nieuw ingeplant bos	600 m ²

Een verlies van areaal wordt altijd significant genoemd en dient te worden gecompenseerd, door de realisatie van in totaal 6.340 m² nieuwe natuur.

Verlies van 3000 m³ EHS, waaraan geen beheertype is toegekend.

Dit verlies aan oppervlakte EHS dient eveneens te worden gecompenseerd. Hiervoor geldt geen compensatiefactor.

Kap van in totaal 171 laanbomen, waarvan 95 binnen en 76 buiten de EHS

Deze kap dient gecompenseerd te worden door de aanplant van 227 bomen. Aangezien in het plan reeds de aanplant van 258 laanbomen is voorzien, is de kap hiermee voldoende gecompenseerd.

Vergroting van de barrièrewerking van de N833

Aanbevolen wordt deze barrièrewerking te verminderen (zie volgende paragraaf).

6.3 Aanbevelingen

- In verband met de aanwezigheid van de grote modderkruiper in de bermsloten ter hoogte van natuurgebied De Regulieren, wordt aanbevolen om de in de bermsloten aanwezige grote modderkruipers weg te vangen, voorafgaand aan het dempen ervan en over te brengen naar geschikt leefgebied in de directe omgeving van het plangebied, volgens de aanwijzingen in paragraaf 4.3.
- Voorkom verstoring van broedvogels. Kap bomen buiten het broedseizoen. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaard periode gehanteerd. Het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet rekening gehouden worden met de periode maart tot half augustus. Het kappen van de bomen binnen het broedseizoen is mogelijk indien is vastgesteld dat met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord.
- Aanbevolen wordt om werkzaamheden aan de watergang uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot juli) van amfibieën en vissen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.
- Aanbevolen wordt om de barrièrewerking van de N833 voor amfibieën en grondgebonden zoogdieren te verminderen, door het toepassen van een aantal faunavoorzieningen onder de weg (zie paragraaf 5.3)

7 Literatuur

- Bureau Schokland, Bureau Hemmen, Bureau Niche, Stichting Landschapsbeheer Gelderland, 2008. Nieuwe Stromen door het Landschap. Landschapsontwikkelingsplan Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen.
- van de Haterd, R.J.W.; D. Beuker; F. van Vliet; J. H. Bergsma; R.G. Verbeek; M. Boonman; C. Heunks; J.A. Inberg; J. M. Reitsma; M. Japink; J. W. de Jong & L.S.A. Anema, 2011. Inventarisatie flora, vegetatie en fauna Regulieren 2011. Rapport nr. 11-218. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV / Provincie Noord-Holland. Haarlem.
- Ministerie van EL&I, 2011. Soortenstandaard Grote Modderkruiper. *Misgurnus fossilis*.
- Ministerie van EL&I, 2011. Soortenstandaard Kleine Modderkruiper. *Cobitis taenia*.
- van Kessel N. & J. Kranenburg, 2012. Vissenatlas Gelderland. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Provincie Gelderland 2005. Streekplan Gelderland 2005. Kansen voor de regio's. PS2005-413.
- Provincie Gelderland, 2006. Kernkwaliteiten en Omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur
- Provincie Gelderland, 2009/2012. Ruimtelijke Verordening Gelderland.
- Provincie Gelderland 2012. Natuurbeheerplan 2012.
- Provincie Gelderland 2013. Ontwerp Omgevingsvisie Gelderland.
- van Vliet, F. & Th. de Jong, 2012. Natuurwaarden Buitengebied Culemborg. Ecologische uitgangspunten voor herziening van het bestemmingsplan. Rapportnummer 12-011. Bureau Waardenburg, Bureau Viridis. Culemborg.

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

In deze bijlage wordt in het kort beschreven wat de wettelijke kaders zijn voor opstellen van ecologische beoordelingen van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In de natuurbeschermingswetgeving wordt een onderscheid gemaakt tussen soortbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet (§1.2 van deze bijlage), de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998 (§1.3). Met deze wetten geeft Nederland invulling aan de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) heeft sinds 1 oktober 2010 de procedures bij ruimtelijke ingrepen ingrijpend gewijzigd (§ 1.4). Ook wordt kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten (§ 1.5) en de Ecologische Hoofdstructuur (§ 1.6) bij ecologische toetsingen.

1.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen.

De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.

De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)	
Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en ontheffingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader hiervoor is vastgelegd in het Vrijstellingenbesluit. Er gelden verschillende regels voor verschillende categorieën werkzaamheden.

Er zijn vier beschermingsregimes corresponderend met vier groepen beschermde soorten (tabellen 1 t/m 3 en vogels).

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit of in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de regels voor de Habitatrichtlijnsoorten nog strikter zijn²

Voor bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing (zie onder).

Voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt hetzelfde regime, met één grote beperking. Ontheffing of vrijstelling kan niet worden verleend voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en gebruik, tenzij er (tevens) sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, of in het belang van het milieu, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van wilde flora en fauna. Voor deze groep soorten kan overigens geen vrijstellingen worden verleend voor artikel 10 (verontrusting).

Vogels.

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd. Ontheffing of vrijstelling kan alleen worden verkregen op grond van openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van flora en fauna. De Vogelrichtlijn noemt zelfs 'dwingende redenen van groot openbaar belang' niet als grond³.

Dat betekent dat in beginsel alle activiteiten die kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van in gebruik zijnde nesten buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd⁴.

² Zie uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, 21 januari 2009 zaaknr. 200802863/1 en 13 mei 2009 nr. 200802624/1), en Rechtbank Arnhem, 27 oktober 2009 zaaknr. AWB 07/1013. Zie tevens de brief van het ministerie van LNV d.d. 26 augustus 2009 onder kenmerk ffw2009.corr.046 en de Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

³ Zie de vorige voetnoot.

⁴ Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermd vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in of bij wet genoemd belang;
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt.

In veel gevallen kan voorkomen worden dat een ontheffing nodig is, als mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de functionele leefomgeving van dieren in tact blijft. Vooral voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels is dit cruciaal (omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen na zware toetsing).

1.3 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland.

Aanwijzing van gebieden

De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (oftewel Vogel- en Habitatrichtlijngebieden oftewel Speciale Beschermingszones) en de beschermde natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudingsdoelstellingen staan verwoord (zie www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur).

In de “oude” aanwijzingsbesluiten van Staats- en Beschermde natuurmonumenten worden de natuurwetenschappelijke waarde en het natuurschoon als grond voor de bescherming aangevoerd. Deze meer abstracte waarden blijven van kracht in de nieuwe Natura 2000-gebieden, voor zover zij voormalige Staats- of Beschermde natuurmonumenten omvatten. Deze waarden dienen bij toetsingen nader te worden geconcretiseerd.

Natura 2000-gebieden

Voor Natura 2000-gebieden dient een beheerplan te worden opgesteld. Daarin staat o.a. welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te halen en welk (bestaand en toekomstig) gebruik al dan niet vergunningplichtig is. Voor een groot aantal gebieden is een beheerplan in een ver gevorderd stadium van voorbereiding.

Voor het uitvoeren van projecten en handelingen, die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, is een vergunning nodig. Van negatieve effecten is sprake als, gelet op de instandhoudingsdoelen, een habitatype of leefgebied van soorten verslechtert of soorten significant worden verstoord. Deze bescherming geldt alleen voor de habitat-typen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Projecten en handelingen die

de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied aantasten zijn in ieder geval vergunningplichtig.

Bij een besluit om een plan (bijvoorbeeld bestemmingsplan, streekplan, waterhuishoudingsplan) vast te stellen, moet rekening worden gehouden met de effecten op Natura 2000-gebieden en met het beheerplan.

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Bestaand gebruik

Bestaand gebruik volgens de Nbwet is gebruik dat bestond op 1 oktober 2005 en sindsdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd. Voor de raad van State lijkt de vraag of het gebruik al bestond op het (eerste) moment van aanwijzen (als Vogelrichtlijngebied) of aanmelden (als Habitatrichtlijngebied) overigens relevanter. bestaand gebruik dat zeker geen significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied kan vergunningvrij worden voortgezet. Als significante effecten niet kunnen worden uitgesloten is een vergunning nodig, tenzij in het beheerplan anders is bepaald. in het beheerplan moeten dan maatregelen zijn voorzien om de effecten te beperken of te niet te doen.

Habitattoets

Een vergunning ex art. 19d Nbwet kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets'⁵ het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Deze is verwoord in art. 19d t/m 19j van de Nbwet.

In de 'oriëntatiefase' – voorheen ook wel 'voortoets' genoemd – wordt onderzocht of een activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en zo ja of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten').

Indien de oriëntatiefase uitwijst dat er geen effecten zijn, zijn er vanuit de Nbwet geen verdere verplichtingen of beperkingen voor de uitvoering van de activiteit. Wel kan het verstandig zijn om met het bevoegd gezag in overleg te treden, om te bezien of men zich in de conclusies van het uitgevoerde onderzoek kan vinden.

Als er wel effecten (verslechtering van habitattype of leefgebied) zijn, maar die zijn zeker niet significant, dan kan het bevoegd gezag vragen om een nadere toetsing. In zo'n nadere toetsing worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden (mitigatie en compensatie, zie onder) worden verbonden.

Als er een kans is op significante effecten volgt een 'passende beoordeling'. De passende beoordeling is veel uitgebreider. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdend met cumulatieve effecten.

⁵ De termen habitattoets en oriëntatiefase staan niet in de wet. De passende beoordeling wel.

Als de passende beoordeling uitwijst dat aantasting van de natuurlijke kenmerken is uitgesloten, dan kan de vergunning worden verleend. Aantasting van de natuurlijke kenmerken is praktisch gesproken uitgesloten als er geen significante effecten zijn in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen.

Als significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitatype of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van EZ aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt.

Cumulatieve effecten

Volgens de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19d lid 1) is het – zonder vergunning – verboden om handelingen te verrichten die op zich zelf of “in combinatie met andere projecten of plannen significante effecten kunnen hebben”. In het onderzoek naar cumulatieve effecten, wordt het effect van het onderhavige plan of project in combinatie met andere ingrepen in beeld gebracht.

De basis hiervoor is art. 6 van de Habitatrichtlijn, die van toepassing is op alle Natura 2000-gebieden.

“Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.”

Het werkdokument “Toepassing begrippenkader” (Ministerie van LNV, 2007) stelt voor om het begrip cumulatie als volgt te definiëren:

“De effecten van de voorgestelde eigen activiteit op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in combinatie met de effecten van andere activiteiten en plannen”.

Met andere woorden: in een studie naar de cumulatieve effecten dienen *alle* activiteiten (bestaand gebruik, nieuwe projecten) en plannen te worden betrokken, die op dezelfde instandhoudingsdoelstellingen negatieve effecten kunnen hebben als het eigen project. Het doet daarbij in beginsel niet ter zake of er een verband is tussen het eigen project en de andere activiteiten en plannen, of dat de effecten tijdelijk zijn of (naar verwachting) slechts beperkt van omvang zijn.

Significantie

Voor een invulling van het begrip significantie volgen wij de ‘Leidraad significantie’ van het Steunpunt/Regiebureau Natura 2000. Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van menselijk handelen het verwezenlijken van de instandhoudingsdoelen sterk wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt. Dat is in ieder geval zo, als het

oppervlak van een habitatype of een leefgebied of de kwaliteit van habitatype of leefgebied of de omvang van een populatie lager wordt dan genoemd in de instandhoudingsdoelen in het aanwijzingsbesluit.

Beschermde natuurmonumenten

Het toetsingskader voor beschermde natuurmonumenten is vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enigszins af. De beoordeling is minder strikt en door het ontbreken van concrete instandhoudingsdoelen vaak ook minder eenduidig.

Zorgplicht

Artikel 19I legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een beschermd natuurmonument.

1.4 Wabo en omgevingsvergunning

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is op 1 oktober 2010 van kracht geworden. De Wabo voegt een groot aantal (circa 25) vergunningen, ontheffingen en andere toestemmingen samen tot één omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning is nodig voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen, zoals sloop, bouw, aanleg en gebruik, als die een plaatsgebonden karakter hebben en dat van invloed kunnen zijn op de "fysieke leefomgeving". Dit omvat alle fysieke waarden in de leefomgeving, zoals milieu, natuur, landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Als hoofdregel kent de Wabo het bevoegd gezag toe aan B&W van de gemeente waar het project (in hoofdzaak) zal worden uitgevoerd. Voor projecten van provinciaal belang kunnen GS het bevoegd gezag zijn, voor projecten van nationaal belang een minister.

De ontheffing Flora- en faunawet en de vergunning Natuurbeschermingswet 1998, die voor een ruimtelijke ingreep nodig kunnen zijn, kunnen worden "aangehaakt" bij de omgevingsvergunning. Dat wil zeggen dat bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning ook een toetsing aan Ffwet en/of Nbwet moet worden gevoegd. De aanvraag wordt dan aan het bevoegde gezag (Ffwet: ELI; Nbwet: GS of ELI) voorgelegd. Die zal dan toestemming geven in de vorm van een Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb). De inhoudelijke toetsing zal niet veranderen.

Op aanvragen voor een omgevingsvergunning, die mede betrekking hebben op Flora- en faunawet en/of Natuurbeschermingswet 1998 is de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing.

Overigens kan een ontheffing Ffwet of vergunning Nbwet ook los van de omgevingsvergunning worden aangevraagd. Dat dient dan wel te gebeuren vóórdat de omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

1.5 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddenstoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2009). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden gegeven. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

1.6 De Ecologische Hoofdstructuur en Barro

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) heeft als doel om van de bestaande en nieuwe natuur een goed functionerend netwerk te maken. Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS. Op plannen, projecten of handelingen binnen de EHS is het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Vanaf 1 oktober 2012 is het nee, tenzij-regime vastgelegd in het Besluit algemene regelingen ruimtelijke ordening, kortweg Barro.

Het Barro bepaalt dat provincies de (begrenzing van de) EHS moeten vastleggen in een provinciale verordening. In die verordening worden regels gesteld omtrent de inhoud van en de toelichting bij bestemmingsplannen in het belang van de realisatie, bescherming, instandhouding en verdere ontwikkeling van de beoogde natuurkwaliteit van de ecologische hoofdstructuur.

De provincies moeten de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS vastleggen. De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de huidige en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. De natuurdoelen worden vaak per perceel in natuurdoeltypen of beheertypen vastgelegd.

Het Barro bepaalt in art. 2.10.4 de voorwaarden waaronder plannen kunnen worden toegestaan, die (per saldo) leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke

kenmerken en waarden, of een significante vermindering van de oppervlakte of de samenhang van de EHS:

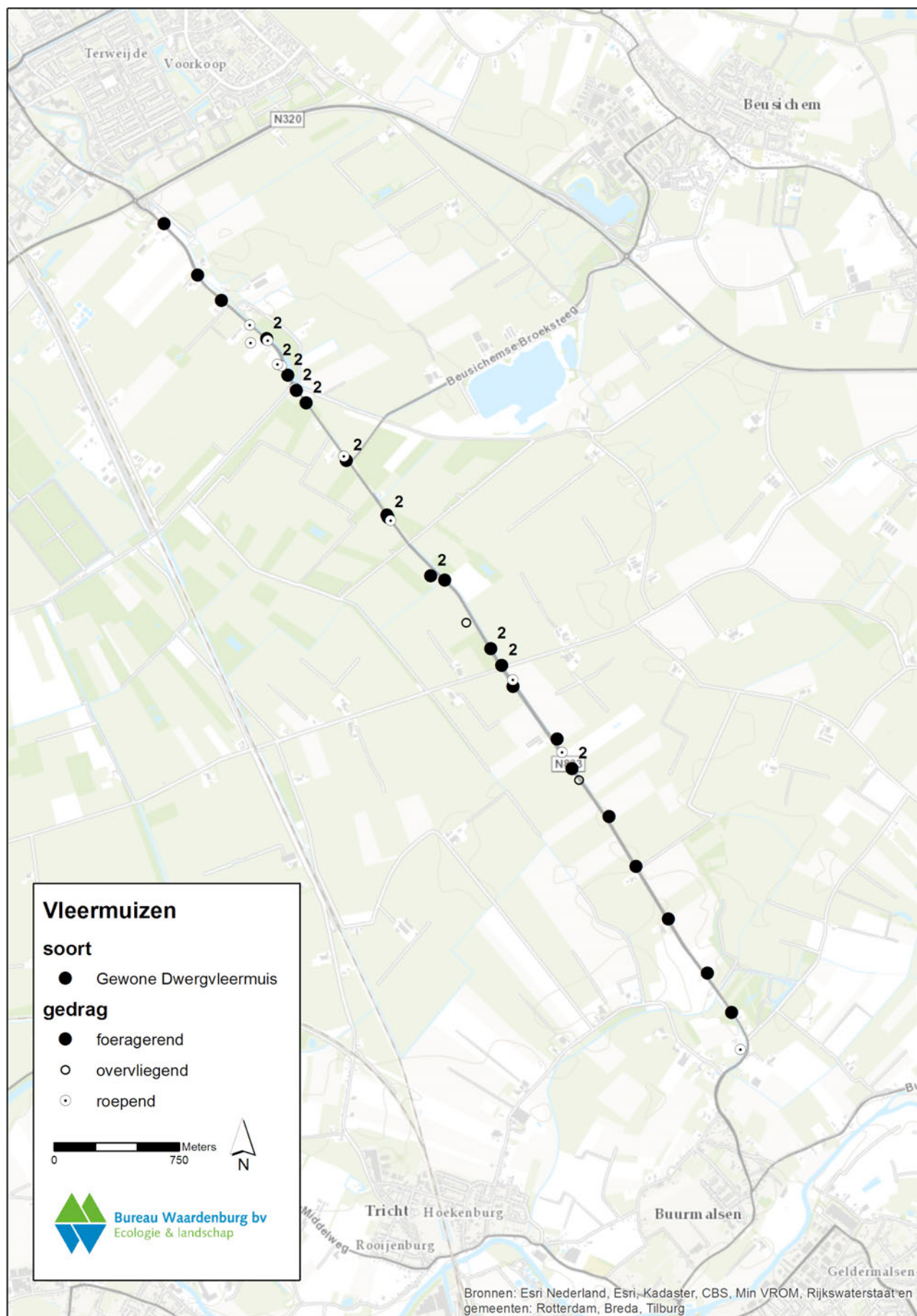
- er is sprake van een groot openbaar belang (waaronder in ieder geval worden gerekend: de veiligheid, de hoofdinfrastructuur, de drinkwatervoorziening, de plaatsing van installaties voor de opwekking van elektriciteit met behulp van windenergie of de plaatsing van installaties voor de winning, opslag of transport van aardgas),
- er zijn geen reële andere mogelijkheden, en
- de negatieve effecten worden waar mogelijk beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

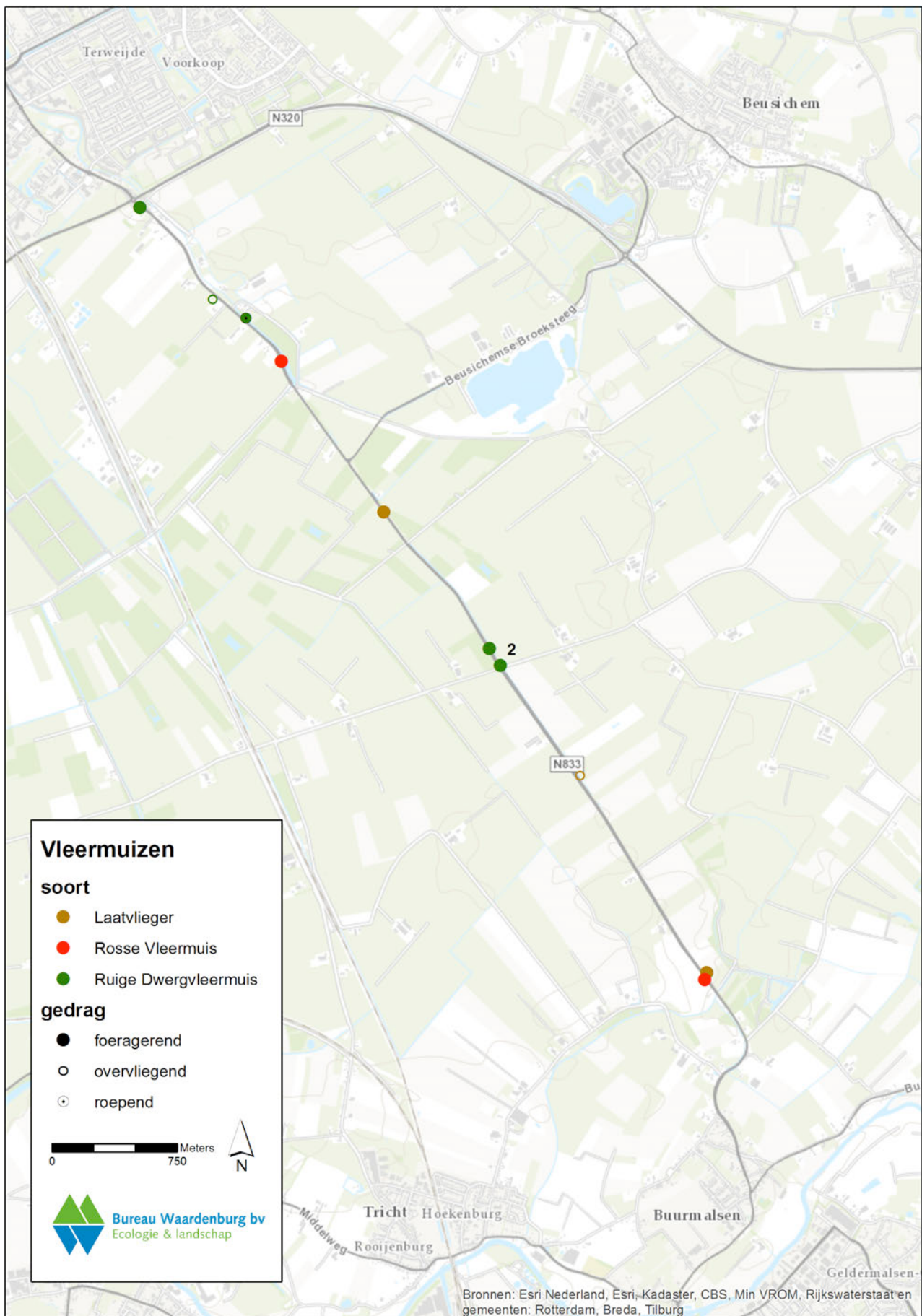
De begrenzing kan alleen worden gewijzigd voor zover op basis van een ecologische onderbouwing is vastgesteld dat:

1. de wijziging leidt tot een verbetering van de samenhang van de ecologische hoofdstructuur of tot een betere inpassing van de EHS in de planologische omgeving, en
2. ten minste de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen van de EHS in het desbetreffende gebied worden behouden; of
3. ten behoeve van een kleinschalige ontwikkeling voor zover:
 - de aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden en van de samenhang van de EHS als gevolg van de ontwikkeling beperkt is;
 - de voorgenomen wijziging leidt tot een kwalitatieve of kwantitatieve versterking van de ecologische hoofdstructuur in het desbetreffende gebied;
 - de voorgenomen wijziging ertoe niet leidt dat de oppervlakte van de EHS afneemt;
 - de voorgenomen wijziging zorgvuldig is onderbouwd, waarbij blijkend uit de bij het bestemmingsplan behorende toelichting in ieder geval alternatieven zijn afgewogen, en
 - maatregelen worden genomen die een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing borgen.

In principe wordt de eventuele compensatieopgave buiten de ecologische hoofdstructuur gerealiseerd. De compensatieopgave hoeft niet in de nabijheid van de ingreep plaats te vinden en hoeft ook niet in hetzelfde natuurtype te worden uitgevoerd. Het gaat erom dat de positieve ecologische effecten van realisatie van de compensatieopgave op de ecologische hoofdstructuur (in natuurkwaliteit, oppervlakte of ruimtelijke samenhang) gelijkwaardig zijn aan de negatieve effecten van de ingreep in de ecologische hoofdstructuur. Realisatie van de compensatieopgave binnen de ecologische hoofdstructuur is mogelijk, bijvoorbeeld als dat kan leiden tot een versnelling van de realisatie van de ecologische hoofdstructuur. Voorwaarde daarbij is dat er door middel van een herbegrenzing tegelijkertijd voor wordt gezorgd dat de omvang van de ecologische hoofdstructuur niet afneemt.

Bijlage 2 Soortkaarten vleermuizen







Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg

Telefoon 0345-512710, Fax 0345-519849

E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl